

25

НАЇВНИХ
ХУДОЖНИКІВ

УДК 7, 7.012

Рецензенти:

Яковець Інна Олександрівна – доктор мистецтвознавства, професор, завідувачка кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету.

Ткаченко Руслана Василівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та філософії культури Інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка».

Рекомендовано Вченою радою Херсонського національного
технічного університету як навчальний посібник
для студентів закладів вищої освіти
(протокол №15 від 30.06.2026)

Автори ідеї, текстів та упорядники:

Анна Білик, Владислава Анісімова

25 наївних художників : арт-нотатник : навч. посібник [для студентів закладів вищої освіти] / Білик А., Анісімова В. – Хмельницький: ХНТУ 2025. - 118 с. іл.

Навчально-наочний посібник призначений для поглибленого вивчення теми «Наївне мистецтво», передбаченої робочою програмою курсу «Історія мистецтв і дизайну». Видання створює умови для самостійного опанування навчального матеріалу та ознайомлення з творчістю українських митців — Катерини Білокур, Олеся Семерні, Марії Примаченко, Поліни Райко, а також провідних зарубіжних художників-наївістів. Матеріали, викладені в навчально-наочному посібнику формують у студентів теоретичні знання та практичні навички з теорії та історії мистецтва і дизайну.

Наївне мистецтво

Якщо вам цікаво дізнатися, що таке наївне мистецтво і хто його провідні митці – цей записник саме для вас! Доступно, пізнавально і без зайвих складнощів.

Іноді ми чуємо, що мистецтво називають «наївним», і на перший погляд може здатися, що йдеться про щось обмежене. Насправді ж наївне мистецтво охоплює широкий спектр творів, створених поза межами академічної освіти, але водночас позначених впізнаваними художніми рисами. Інтерес до цього напрямку виник на початку XX століття і з роками лише зростає.

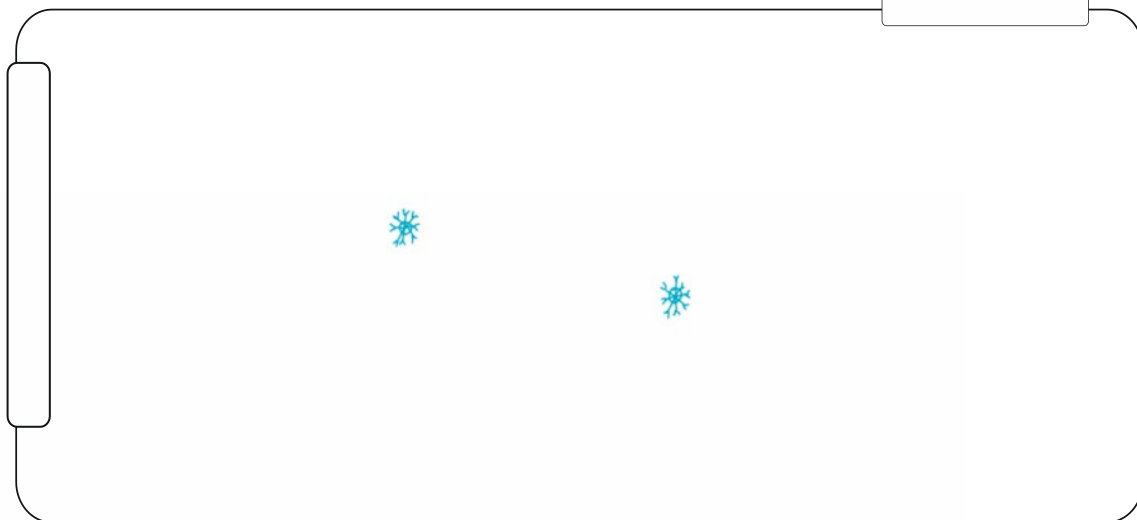
Наївних художників не слід плутати з аматорами, які малюють виключно заради розваги. Митці-наївісти – це, як правило, самоучки без академічної художньої освіти. Вони зберігали свої основні професії та займалися мистецтвом у вільний від роботи час. Багато з них почали малювати вже у зрілому віці. У їхніх роботах часто відчуються ностальгічні настрої. Художники-наївісти зображували сцени повсякденного міського і сільського життя, тварин, а також знайомі місцеві краєвиди, повертаючись до дитячої безпосередності та традицій народного мистецтва.

У наївному мистецтві спостерігаємо:

- легку інтерпретацію;
- барвистість;
- нереалістичний масштаб;
- вільне використання перспективи, складається враження, що фігура «пливе»;
- драматична інтенсивність, що надає творам казковості;
- зображення дилічного світу;
- прагнення до деталей;
- наявність гумору.

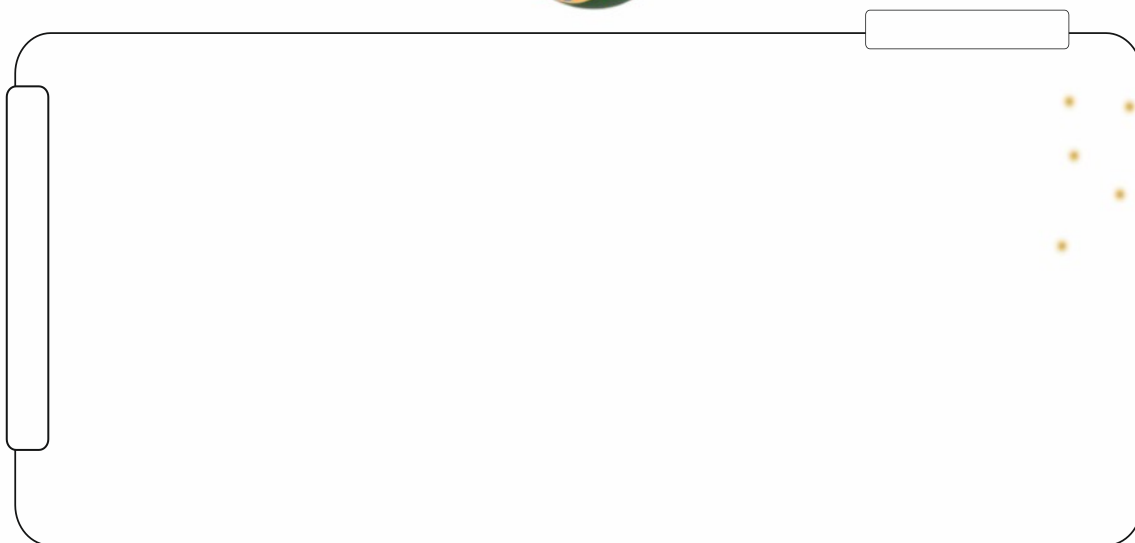

СІЧЕНЬ/JANUARY

Які риси наївного мистецтва є визначальними у творчості Івана Лацковича-Кроата та як вони проявляються у його картинах?

1 січня 1932 року в селі Батинське (Хорватія) народився художник Іван Лацкович-Кроата.

Іван Лацкович-Кроата

(1932-2004)

Іван Лацкович-Кроата не одразу розпочав свою творчу кар'єру як художник. Спочатку працював у сільському господарстві та листоношею в невеликому селі, виконуючи прості повсякденні обов'язки, що формували його глибоке розуміння життя і природи, яке пізніше знайшло відображення в його мистецтві. У вільній від справ час він поринав у світ творчості, роблячи делікатні акварельні ескізи. Завдяки наполегливості і працьовитості він здобув визнання як художник. Його роботи відзначаються різноманітністю, адже він працював у різних техніках – у гравіруванні, зокрема офорті, та олійному живописі на склі.

Жнива

Чотири пори року

Стиль творів вирізняється особливою увагою до простих, але виразних деталей. Люди на полотнах зображені схематично, що надає їм універсальності та символічності, натомість природа – дерева, небо, гілки, листя – відтворена з ретельною дбайливістю, з багатством текстур і форм. Ця контрастність підкреслює важливість природного середовища в творчості художника. Композиція його творів переважно статична, що посилює відчуття завмерлого часу – ніби світ на мить зупинився. Водночас, художник не уникає наративності, вміло вплітаючи у свої роботи сюжетні лінії, що розкривають буденні історії та людські взаємини. Іван Лацкович-Кроата мав здатність показувати звичайні моменти і представляти їх як незвичайні, передаючи гармонію і красу.

Дивний світ

Зимове село

Червоний кінь

Ранні роботи митця в жанрі пейзажу вирізняються глибоким зв'язком із рідною природою, яка виступає не лише фоном, а й активним учасником художнього наративу. Сільські мотиви та хорватські пейзажі в його творчості набувають особливого, майже символічного, звучання – вони не просто відтворюють реальність, а створюють атмосферу медитативного споглядання.

Особливо помітною є роль зимових сюжетів: засніжені простори, приглушені обриси дерев і будівель набувають поетичної виразності, що передає не лише фізичний холод, але й внутрішній спокій, тишу і відчуття застиглого часу. Такий підхід свідчить про глибоке осмислення художником природного середовища як місця, де поєднуються естетика і символіка, створюючи у глядача відчуття єдності з простором і часом.

Колірна гама його творів вирізняється стриманістю та чіткістю, що сприяє гармонійному сприйняттю композиції і водночас фокусує увагу глядача на важливих деталях. Використання холодних зимових відтінків – білого, сірого, синього з акцентами жовтого – викликає відчуття спокою та умиротворення, підкреслюючи природну естетику. Художник не прагнув надмірної декоративності чи складних візуальних ефектів, віддаючи перевагу простоті форм і чистоті кольору, що відображає його пошук краси у мінімалізмі та природності, робить кожен образ цілісним і проникливим.

СІЧЕНЬ/JANUARY

Яку роль відіграють колір і орнаментальність у формуванні цілісної образної системи творів Енні Ід?

Blank rectangular area with rounded corners, featuring a small tab on the left side and a small tab on the right side.

Blank rectangular area with rounded corners, featuring a small tab on the left side and a small tab on the right side.

Blank rectangular area with rounded corners, featuring a small tab on the left side and a small tab on the right side.

30 січня 1904 року в містечку Падасйокі (Фінляндія)
народилася художниця Енні Ід.

Енні Ід (1904-1992)

Енні Ід – художниця, чії роботи сповнені щирості та теплоти, розпочала свій творчий шлях у віці 60 років. Після смерті другого чоловіка вона взяла до рук пензля і почала створювати неповторні наївні малюнки, які відображали її внутрішній світ. Натхненням для неї стали творчі люди, від яких вона отримала перші матеріали для малювання. Вона творила не лише на папері – стіни її будинку та меблі ставали живими полотнами, на яких розгорталися унікальні художні сюжети. Цей простір став справжнім відображенням її душі, де мистецтво органічно впліталось у повсякденність і побут. Вона зображувала сцени сільського життя, переплетені з ніжними мотивами квітів і фігурами симпатичних котів, що включені в багаті візерункові композиції. Художниця використовувала олійні фарби, малювала на ДВП, на дерев'яних дошках.

Розписи Енні Ід в її будинку

Кіт

Коти

У картинах Енні немає академізму чи складних композицій, але є найголовніше – доброта. Її розписний будинок у містечку Падасйокі (Фінляндія) нагадує казковий світ і нині він зберігається як пам'ятка та відкритий для відвідувачів, ставши справжнім музеєм душі художниці.

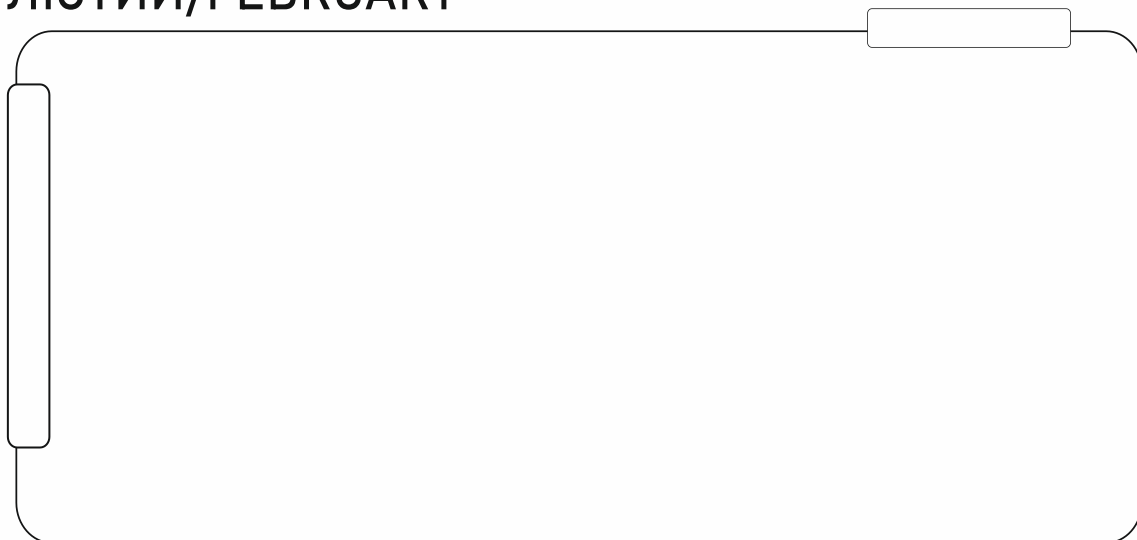
Енні Ід віддавала перевагу насиченим соковитим кольорам. Сільське життя оживало завдяки квітам, зеленим листяним орнаментам, що нагадували гірлянди, які оповивали будинок, а коти додавали чарівної атмосфери, дивлячись на глядача своїми наївними очима. Колірна гама проста, але особлива. Художниця додавала яскраві відтінки – червоний, жовтий, зелений, рожевий, блакитний. Вони підкреслювали, що світ для неї не є буденним і сірим, а, навпаки, – мальовничим і сповненим оптимізму.

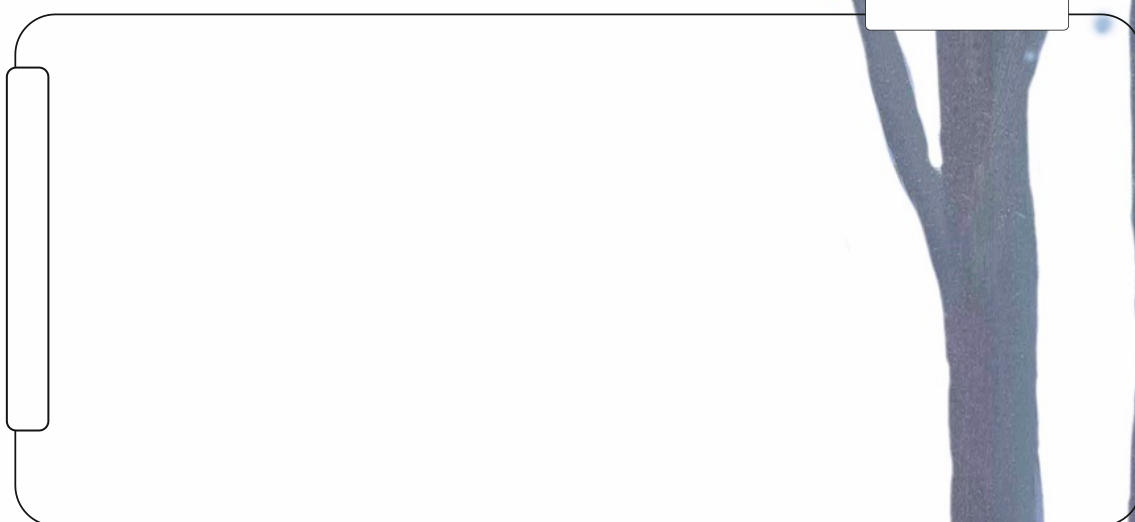
Слава прийшла до неї несподівано і стрімко: за кілька років після створення перших робіт вони вже були представлені в художній галереї в Гельсінкі, а нині її полотна експонуються на численних виставках, включно з персональними експозиціями. Найвищою цінністю її творчості є щира радість, яка ніби сонце випромінюється з кожного полотна, наповнюючи глядача теплом і світлом. У мистецтві Енні немає нічого конкретного, воно відкрите, як дитячий сміх. Воно показує нам, що красу можна знайти в простих речах, якщо дивитися на них серцем.

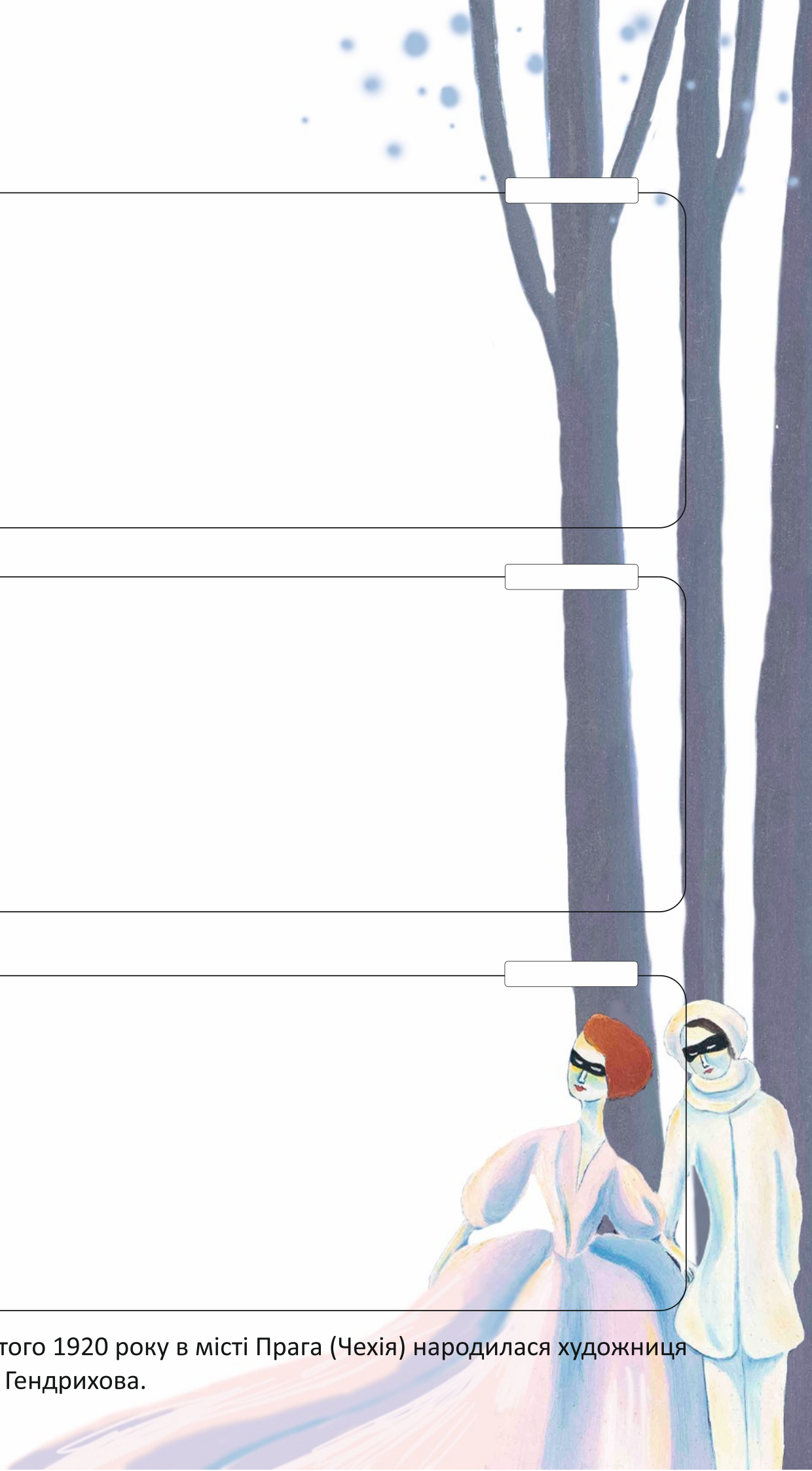
Розмальований Енні Ід посуд

ЛЮТИЙ/FEBRUARY

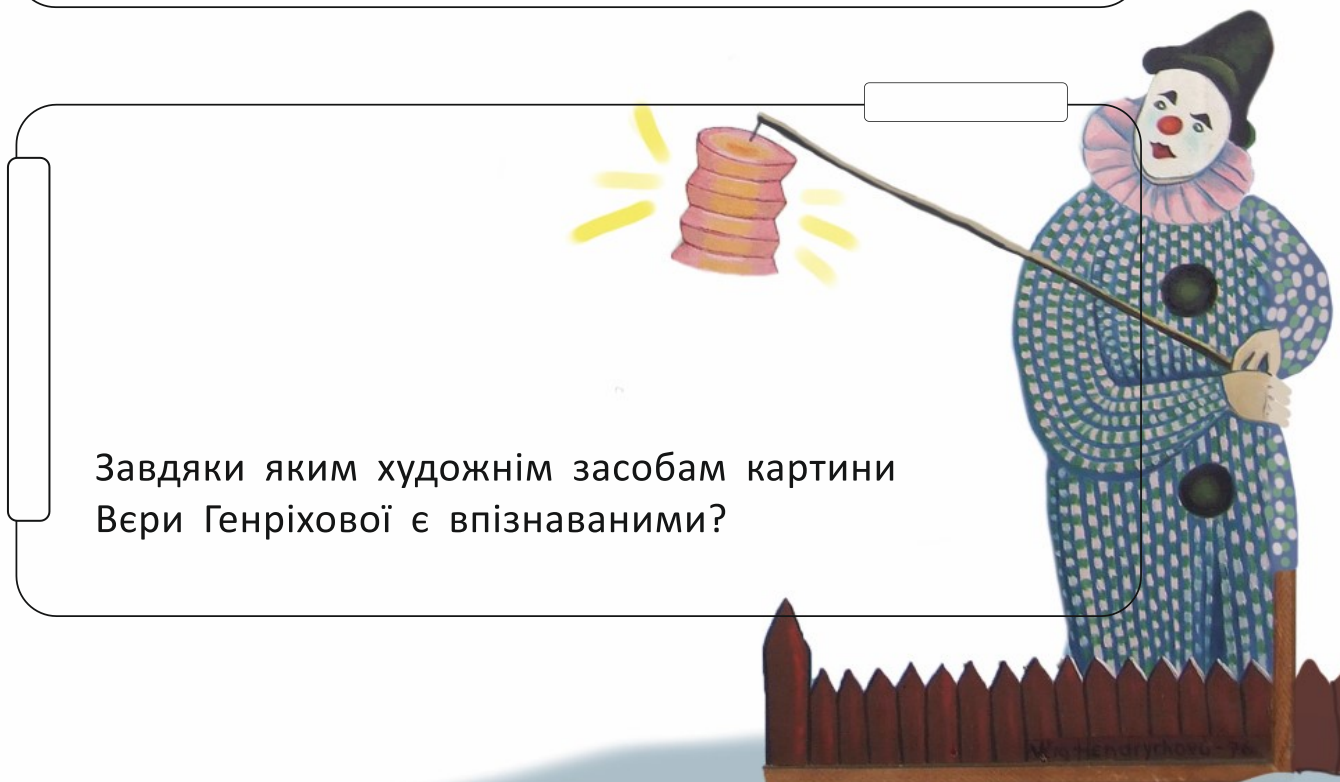

1 лютого 1920 року в місті Прага (Чехія) народилася художниця
Вера Гендрихова.

ЛЮТИЙ/FEBRUARY

Вєра Гендрихова (1920-1981)

Життя Вєри Гендрихової було позначене складними обставинами, які згодом спричинили розвиток психічних розладів. Це глибоко відбилося в її живописі: картини Вєри Гендрихової не просто зображення, це емоційні спалахи внутрішніх переживань, втілені у яскравих кольорах та уявних світах.

Вона вдається до втечі у фантазію, де реальність переплітається з казкою, а буденне – із символічним і театральним. Гендрихова майстерно поєднує повсякденне й уявне, надаючи звичайним сценам тривожної чарівності. Часто в її творах з'являються образи клоунів, арлекінів, людей у театральних костюмах і масках, за якими приховані складні емоції. У зображенні Масопусту, традиційного свята з бенкетами та карнавальними діями, що передує Великому посту, художниця відмовляється від усталеної іконографії святкового жанру, натомість звертаючись до образності вуличного театру.

Масопуст

Художниця поетизує образи арлекіна та клоуна, акцентуючи на витонченості їхніх постатей і внутрішній зосередженості. За театральними масками – глибокі приховані емоції, складні людські переживання. У цьому контексті маски набувають символічного значення, репрезентуючи теми кохання, обману й амбівалентної природи людської душі. Не випадково на картині «Масопуст» поруч з арлекіном стоїть чоловік у масці диявола, який намагається нав'язати свою гру. Картини відображають власний досвід художниці, а її бажання зануритись у світ уяви стає її спасінням.

Узагальнена композиція її творів формує ефект театральної сцени, де кожен візуальний елемент набуває символічного навантаження і має глибокий філософський зміст. Її картини сприймаються як своєрідний візуальний щоденник внутрішніх станів – їх хочеться розглядати повільно, вдумливо, заглиблюючись у багатшаровість особистих і універсальних смислів.

Нічна прогулянка біля озера

Вечірні карнавали

Зустріч з левом

Ще однією тематичною сферою творчості художниці є екзотичні пейзажі Середземномор'я.

Роботи Вери Гендрихової вирізняються багатою, насиченою палітрою. Вона майстерно використовує відтінки червоного, жовтого, синього та зеленого, що динамічно взаємодіють у межах композиції. Колір у її картинах ніколи не є випадковим – кожен відтінок має емоційну вагу і сприяє створенню драматургії образу, наповнюючи твори енергією та психологічною напругою. Творчість Вери Гендрихової можна інтерпретувати як візуалізований щоденник внутрішніх світів – багатшарову оповідь про емоції, уяву й глибинні психологічні стани.

ЛЮТИЙ/FEBRUARY

Які риси наївного мистецтва є характерними для творчості Зузани Галупової та як вони проявляються в сюжетах її робіт?

Як художниця зображає повсякденне життя та яке значення має наратив у її композиціях?

5 лютого 1925 року в місті Ковачиця (Сербія) народилася художниця Зузана Галупова.

Зузана Галупова

(1925–2001)

Зузана Галупова свою першу картину олією «Обмолот конопель» написала в 1964 році. Незважаючи на те, що вона почала малювати в зрілому віці, її роботи швидко здобули широке визнання. У 1968 році вона взяла участь у колективній виставці в Братиславі. Рік по тому – у Першій триєнале наївного мистецтва. Вона написала картини для штаб-квартири ЮНІСЕФ під назвою «Діти ООН» і створила монументальну композицію для штаб-квартири Міжнародного комітету Червоного Хреста в Женеві. У всіх її роботах фігурують діти.

Закохані

Косовиця

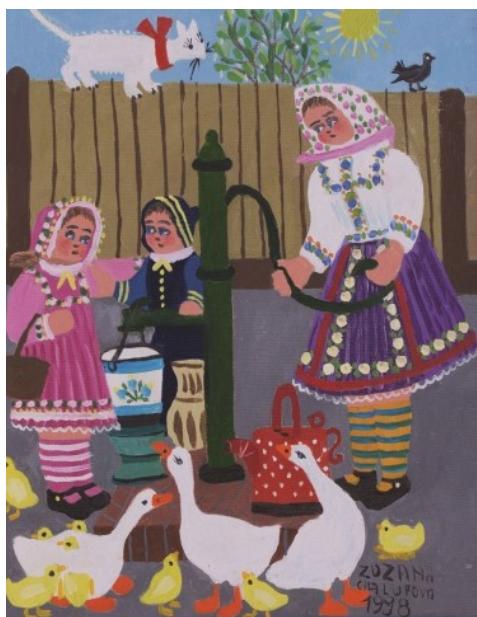
У саду

Діти займають центральне місце в її картинах. Навіть образи дорослих набувають дитячих рис – круглі обличчя з рум'яними щоками та великими блакитними очима, які випромінюють безмежну доброту і ніжність.

Творча спадщина художниці представлена фігуративними композиціями, що майстерно відтворюють сцени повсякденного життя. Кожен сюжет наповнений рухом і ритмом, немов народна пісня, втілена у візуальній формі. У своїх розповідних полотнах вона зображує звичні сільські заняття: прання білизни, годування домашніх тварин, доїння корів, збирання кукурудзи та інші побутові справи.

Особливу увагу художниця приділяє народним ремеслам – прядінню, ткацтву, ковальству, що виступають символами традиційної культури. Архітектурні деталі – будинки, колодязі, огорожі – підкреслюють національний колорит її творів, які пронизані ідилічною, спокійною атмосферою. Персонажі її картин одягнені в традиційні народні костюми, детально промальовані, з увагою до кожного візерунка та орнаменту. До того, як стати художницею, вона була професійною вишивальницею, що значно вплинуло на її живописний стиль, надавши йому особливої тонкості та декоративності.

Картини Зузани Галупової характеризуються яскравими, насиченими кольорами, в яких часто переважають рожевий, блакитний, помаранчевий і червоний. Палітра не є природною, а скоріше емоційною. Художниця не просто малювала, а закликала інших до любові, миру і щастя. Її картини не є втечею від реальності, а спробою зробити світ кращим.

Біля криниці

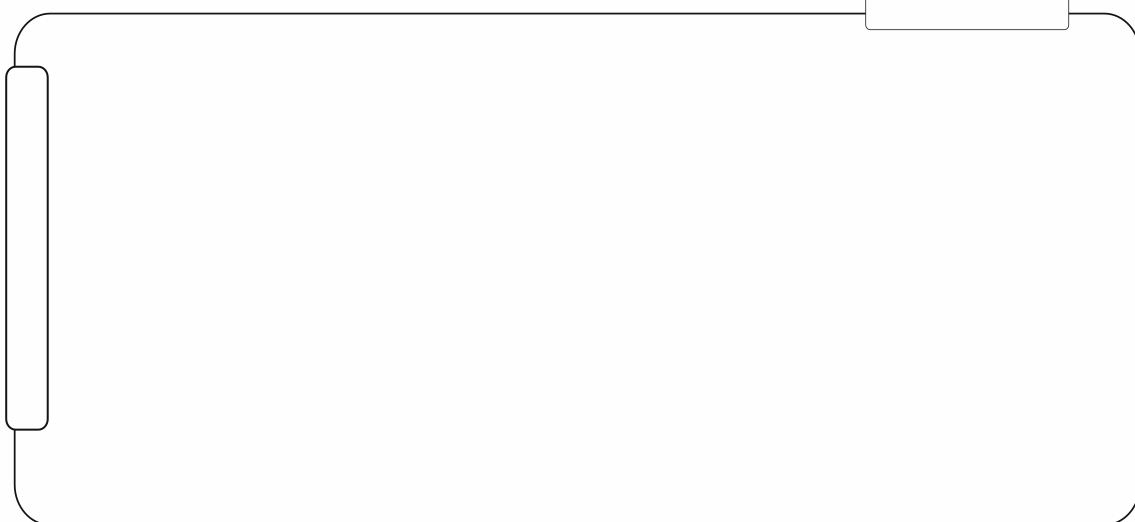
Зимові чари

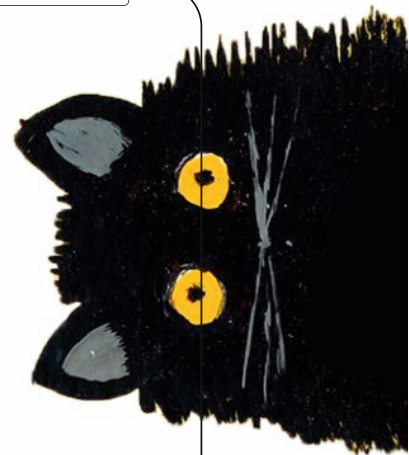
Картина «Зима» була надрукована програмою «Різдвяні листівки» ЮНІСЕФ тиражем два мільйони примірників.

БЕРЕЗЕНЬ/MARCH

У чому секрет комерційного успіху картин
Мод Кетлін Льюїс?

7 березня 1903 року в місті Ярмут (Нова Шотландія, Канада)
народилася художниця Мод Кетлін Льюїс.

Мод Кетлін Льюїс (1903–1970)

Мод Кетлін Льюїс є прикладом унікального поєднання життєвої стійкості та глибокої внутрішньої поетики, що проявляється в її творчості. Її життя було позначене фізичними стражданнями, зумовленими вродженими вадами та ревматоїдним артритом, що, однак, не стали на заваді її реалізації як художника. Попри фізичні недуги, їй вдалося залишити багату художню спадщину – сотні живописних творів і унікальних артефактів. Свою мистецьку практику вона розпочала ще в дитинстві, під опікою матері, працюючи з аквареллю над різдвяними листівками – невеликими, але щирими зразками декоративно-прикладного мистецтва.

Ці ранні роботи відзначаються делікатністю форми, теплом палітри та щирістю образного ряду. У зрілому віці художниця працювала переважно олійною фарбою, використовуючи нестандартні поверхні – ДСП, картон, шпалери, мушлі та стіни власного помешкання. Її улюбленими сюжетами залишалися квіти, птахи й метелики, що стали наскрізними символами у творчості. Сьогодні інтер'єр розписаного нею будинку розглядається як невід'ємна частина її художньої спадщини.

Тематика її живопису значною мірою була орієнтована на масового глядача – не в сенсі спрощення, а як форма щирого діалогу з людьми.

Воли навесні

Маяк. Округ Ярмут

Модель Т

Художниця заробляла на життя власним мистецтвом, реалізуючи картини за символічну плату – від кількох центів до кількох доларів. Це формувало демократичний характер її творчості, відкритої для широкого загалу. Більшість робіт були невеликих форматів – у середньому 25×35 см. Такий розмір був зумовлений, зокрема, фізичними обмеженнями, спричиненими хронічною хворобою, яка не дозволяла тривало працювати над великими полотнами. У змістовому плані вона часто зверталася до зображень тварин. Її особливо приваблювали чорні і білі коти – вона малювала їх із кошенятами, серед квітучих дерев, що створювало атмосферу спокою, ніжності й домашнього затишку. Іншим повторюваним мотивом у її картинах були парні зображення оленів і волів, що вносили у твори символіку родини, стабільності та природи як джерела внутрішньої рівноваги. Картини з волами вирізняються декоративністю та поетичним трактуванням форми. Деякі з них мають елементи наївного символізму – зокрема, зустрічаються триногі воли, що можуть сприйматися як художній жест, позбавлений натуралізму, але наповнений сенсовим навантаженням.

Картини Льюїс сповнені радості та людяності – це сцени з повсякденного життя. Вона також любила відтворювати рух, а саме: автомобілі, карети, вози, запряжені кіньми або волами, човни та кораблі в гавані, а також писати мальовничі сільські пейзажі. Серед характерних мотивів її творчості – зимові пейзажі, що передають атмосферу сільського дозвілля: сцени катання на лижах і ковзанах, санних прогулянок з кіньми.

Однією з особливостей її стилю є зображення фігур – як людей, так і тварин – зі спини. Такий композиційний прийом є рідкісним у наївному мистецтві, де переважає фронтальне або профільне зображення. Це рішення додає роботам художниці відчуття спостереження, втягування глядача в сцену, створює ефект присутності.

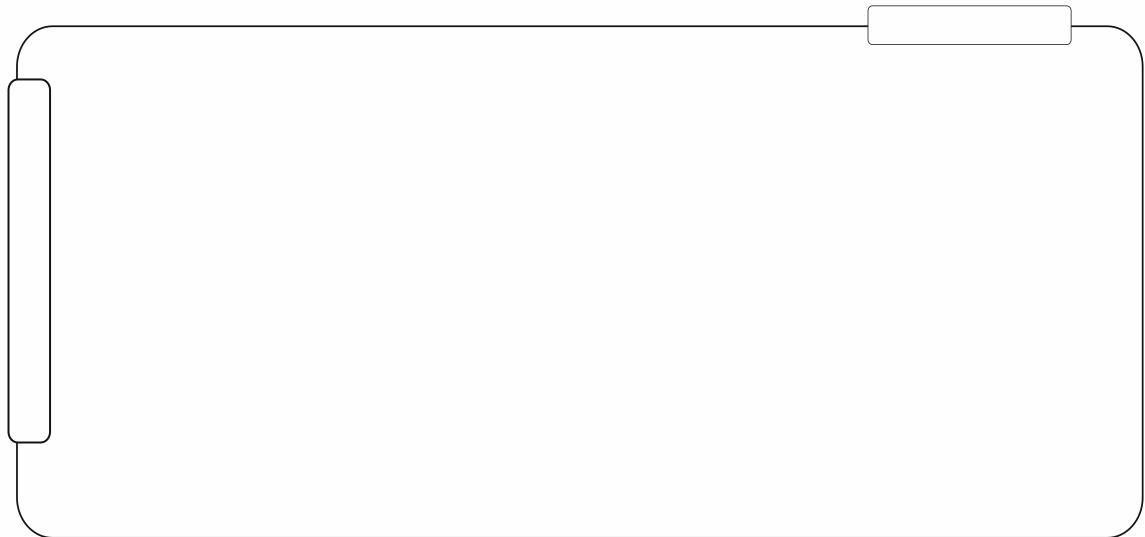
Художня спадщина мисткині не обмежується лише живописом. Вона також створювала унікальні мистецькі об'єкти – розписані мушлі, на яких зображала птахів і прибережні пейзажі.

Сьогодні картини Мод Кетлін Льюїс визнані знаковими зразками канадського наївного мистецтва.

Білий кіт (пухнастий)

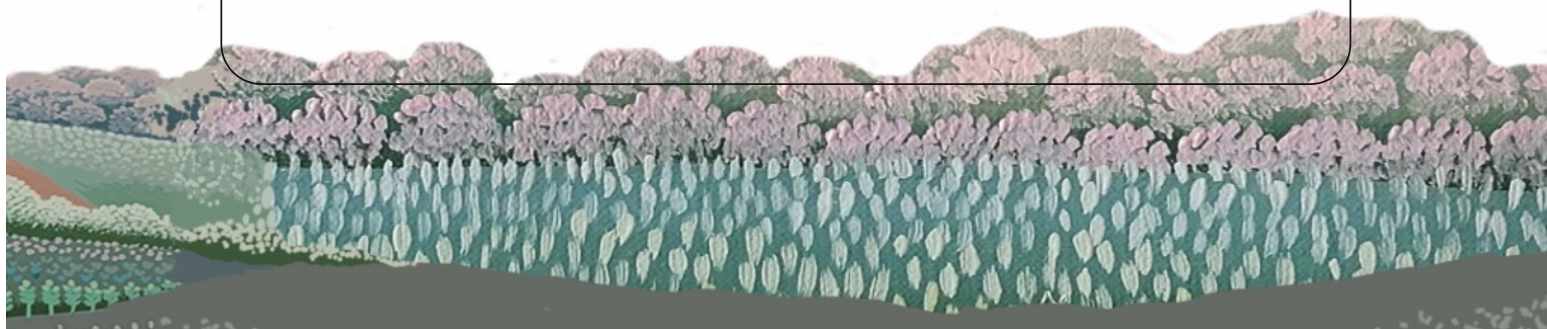
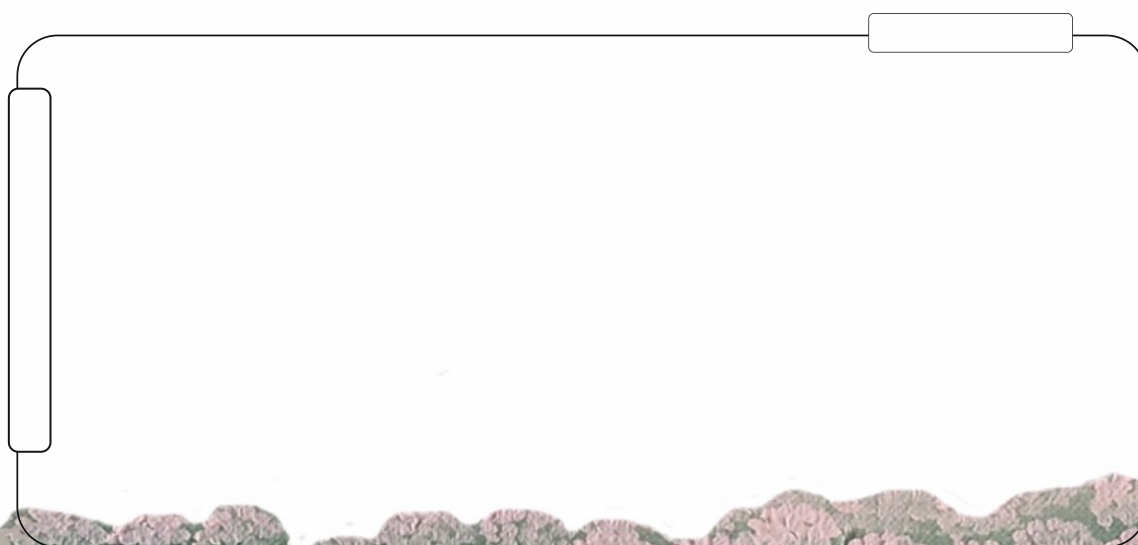
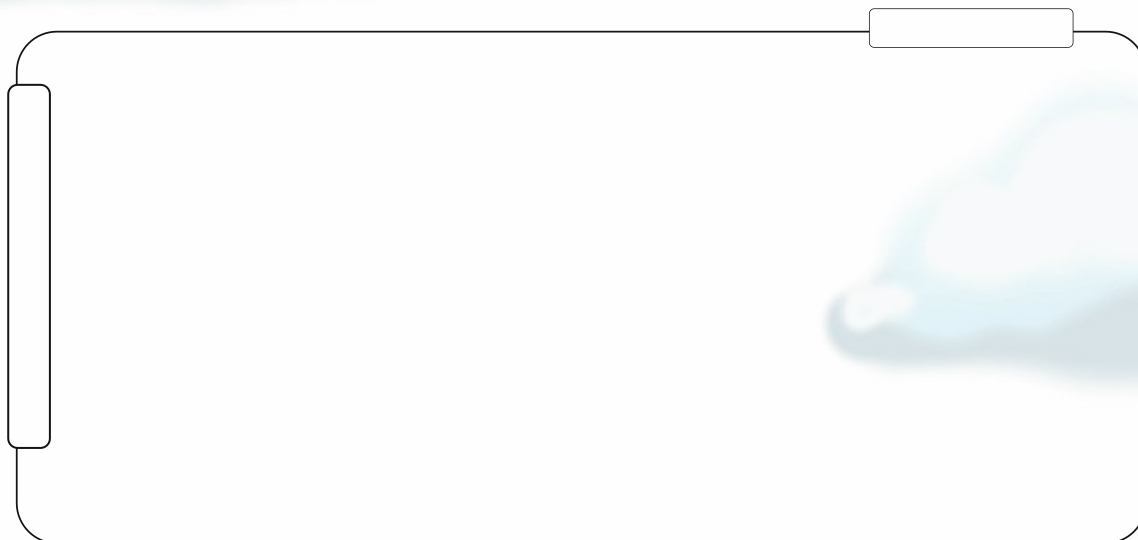
БЕРЕЗЕНЬ/MARCH

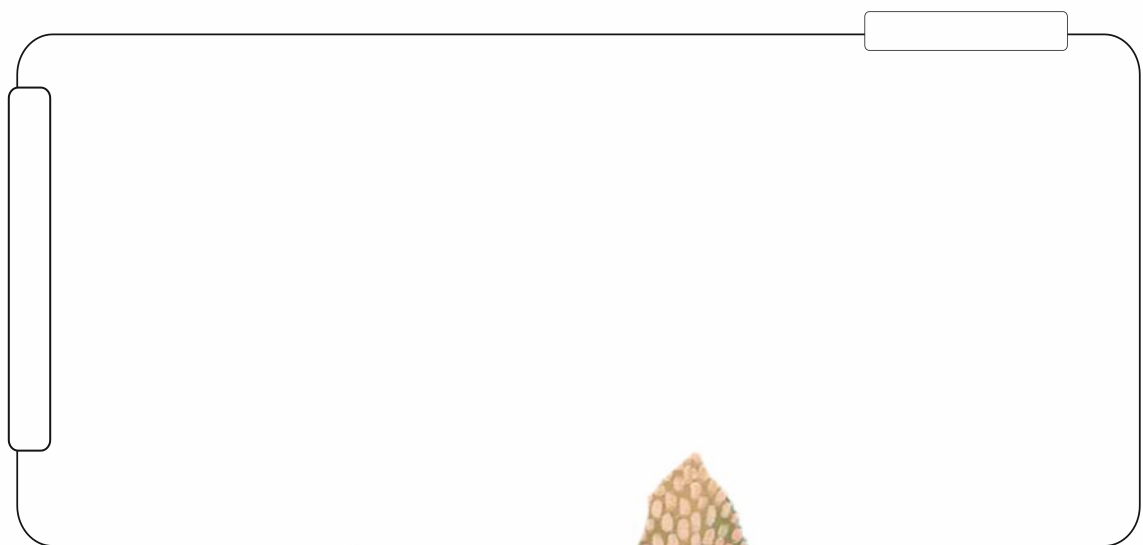
Поясніть популярність творчості Івана Рабузіна у промисловому дизайні?

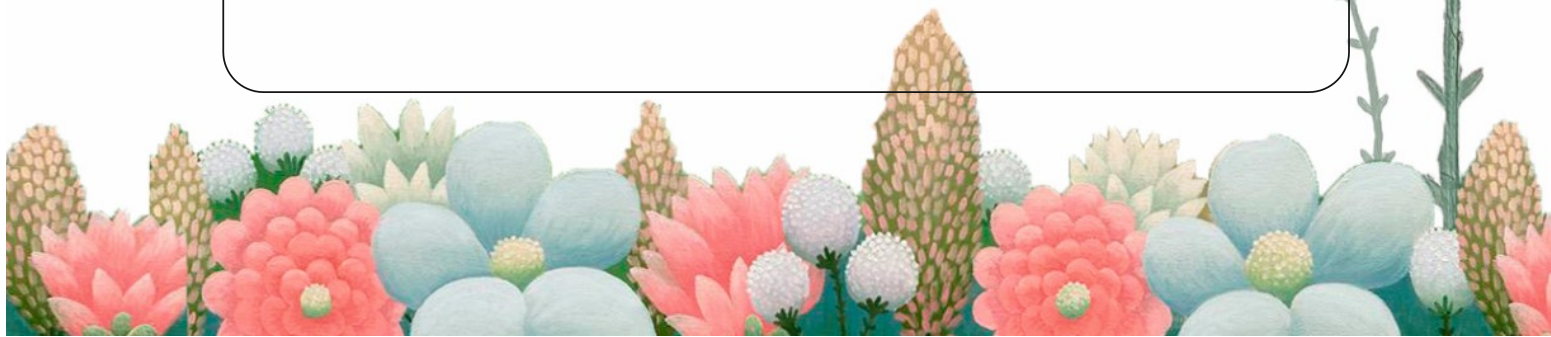
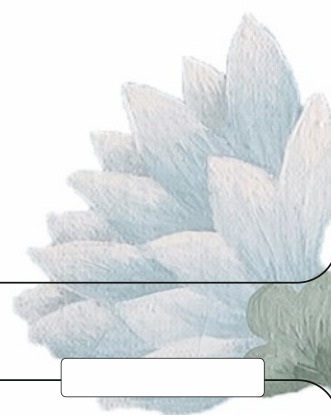
27 березня 1921 року в селі Ключ (Хорватія) народився
художник Іван Рабузін.

БЕРЕЗЕНЬ/MARCH

Як ви думаєте, що саме приваблювало японців в творчості Івана Рабузіна?

Іван Рабузін

(1921–2008)

Іван Рабузін спочатку малював у вільний час, але в 1963 році почав займатися живописом професійно, маючи статус самоучки.

Він – художник із впізнаваним і самобутнім стилем. Його художня спадщина включає акварелі, твори олійними фарбами, гравюри та гобелени. У своїх роботах зображує хорватські пейзажі з пагорбами, пасовищами та полями. Хоч пейзажі й безлюдні, вони містять чіткі ознаки людської праці: ретельно підв'язані та прополені виноградники, оброблені поля й охайні городи.

У картинах Рабузіна круглі хмари низько плавають над густою рослинністю, наче візерунки, створюючи декоративний ритм. Візитною карткою його творчості є величезні стилізовані квіти, що височіють над полями та долинами, наповненими світлом. Широка гама рожевих відтінків у квітах дарує відчуття ніжності та тепла. У центрі багатьох композицій можна побачити сонце. Художник експериментує з формою, часто представляючи її у вигляді квітки.

Візуальні образи, створені уявою та ніжними пастельними кольорами, демонструють унікальне бачення природи митцем. Простори, які він малює, насичені любов'ю та повагою до навколишнього середовища. У картинах художника відчувається рівновага.

Велика квітка

Вишуканий стиль живопису Івана Рабузіна привернув увагу дизайнерів. У 1970-х роках він співпрацював з відомою німецькою фабрикою порцеляни Rosenthal, у 1980-х роках – з японцями. Їх зацікавленість його творчістю не дивує, адже квітковий живопис є однією з популярних тем у мистецтві Японії, і тонке бачення природи художником їм imponувало.

Схід

Квіти на паркані

Поле у пагорбах

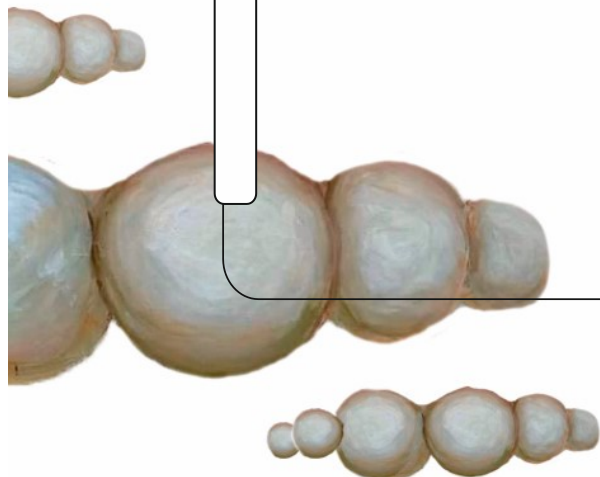

Завіса для театру Такарадзука в Токіо

У 1980 році Іван Рабузін оформив велику сценічну завісу для театру Такарадзука (Токіо), який користується популярністю у широкої аудиторії. Цікаво, що труп театру складається виключно з жінок. У 1983 році художник створив гобелен для Музею сучасного мистецтва в Ураві (Японія).

КВІТЕНЬ/APRIL

22 квітня 1944 року в повіті Ясси (Румунія) народився художник
Георге Чобану.

Які художні прийоми використовує
Георге Чобану в своїх роботах? Як вони
впливають на формуванні емоційної
атмосфери творів художника?

Георге Чобану

(народився 1944 року)

У картинах Георге Чобану зображене сільське життя Румунії крізь призму казок. Улюбленим художнім засобом митця є гіпербола, яку він застосовує для привернення уваги та кодування прихованих значень. У своїй творчості художник часто звертається до повторюваних образів, надаючи їм символічного значення. Один із найяскравіших прикладів – величезна ромашка, яку він трактує як символ приходу весни. Поруч із цією гігантською квіткою зазвичай зображений хлопчик – мотив, що додає композиціям наївної безпосередності й теплоти. Роботи митця вирізняються декоративністю та багатством барвистих деталей. Він віддає перевагу насиченим, яскравим кольорам і активно використовує контрастні ефекти, що робить його стиль виразним і емоційно насиченим.

Пральня

Фарбування яєць

Багата творча уява художника зробила його роботи унікальними. Його герої можуть сидіти на хмарах, деревах, вішати одяг на мотузку, один кінець якої прив'язаний до сонячного променя, а інший – до місяця, або збирати врожай на полі у вигляді капелюхів, на Великдень можуть розфарбовувати величезні яйця, які розміщуються в гніздах на дахах будинків, на верхівках квітучих дерев.

Картини Чобану пройняті грайливістю, дружнім гумором і фантазією. На тлі мальовничих краєвидів розгортаються комічні й зворушливі сюжети, сповнені теплоти та життєрадісності. Атмосфера його творів завжди легка й оптимістична. Митець майстерно поєднує дотепність із щирим емоційним тоном, створюючи яскраві образи щоденного життя. Його картини – це невеличкі історії, де кожен персонаж і деталь дихають життям і передають глибоке відчуття людської присутності, навіть у найпростішому моменті.

Весілля

Село

Автопортрет

Синя зима

Улюблена художником кругова композиція робить його роботи впізнаваними з першого погляду. Загалом кругова форма асоціюється з рухом і космічним простором. Відтак село виглядає як ціла планета. Завдяки цьому прийому Чобану може одночасно показати всі пори року, різні події в часі, або життя від ранку до вечора. У картині «Весілля» художник зображує застілля (як невід'ємну частину народної культури) у формі підкови, в центрі якої сидять молодята. Підкова, один з найдавніших талісманів, є символом щастя і удачі, родючості та захисту від злих сил.

ТРАВЕНЬ/MAY

Як Ніко Піросмані зображує повсякденне життя Грузії та які символи і мотиви повторюються у його картинах?

В яких жанрах працював художник?

5 травня 1862 року в селищі Мірзаані (Грузія) народився художник Ніко Піросмані.

Ніко Піросмані

(1862–1917)

Піросмані є одним з найвидатніших представників наївного мистецтва у світі. Творчість художника стала вираженням грузинської народної культури. Серед його робіт особливу увагу привертають зображення селянського життя. Він працював у різноманітних жанрах образотворчого мистецтва – у портреті, пейзажі, анімалістиці, натюрморті. З надзвичайною душевністю митець розкриває характер своїх персонажів – рибалок, пастухів, історичних постатей. Його роботи вирізняються ліризмом, виразністю та гармонійно вибудованою композицією, що надає їм емоційної глибини й пластичної довершеності.

Тема винограду займає вагоме місце в творчості митця. Народжений у сільській місцевості Мірзані, Піросмані змалку спостерігав за життям місцевої громади, що й стало джерелом натхнення для багатьох його робіт. Особливу увагу художник приділяє зображенню святкового застілля, майстерно передаючи атмосферу урочистості та спільного переживання події.

Грузинський бенкет, або «супра» – це значно більше, ніж звичайна трапеза; це форма життя спільноти, під час якої зміцнюються соціальні зв'язки та колективна ідентичність. Невід'ємною частиною застілля є виголошення тостів, які впорядковує та спрямовує тамада – своєрідний модератор емоцій і думок. Дійство у роботах художника розгортається на тлі характерних грузинських пейзажів, де переважають землісті, теплі тони, що підкреслюють атмосферу гостинності, єдності та душевного тепла.

Крцанісі

Жінка доїть корову

Нині у селі, де народився Піросмані, працює будинок-музей художника, і там щороку в жовтні проводиться традиційне свято «Піросманоба». Його ім'ям називають ресторани, винороби створили окремий сорт вина і назвали «Pirosmani».

Більшість картин Піросмані було виконано на чорній клейонці – вимушений вибір, зумовлений матеріальною скрутою. Незважаючи на це, художник зумів створити глибоко емоційні образи. У зображеннях тварин, як місцевих, так і екзотичних, він виявляє винятковий талант до тонкої, зворушливої передачі їхнього характеру й настрою.

Окрім живопису, Піросмані також займався створенням рекламних вивісок для місцевих духанів (корчм). Платили за таку роботу не завжди грошима – часто з художником розраховувалися їжею. Завдяки своєму самотньому стилю живопису – лаконічному, з мінімальною увагою до деталей – митець здобув визнання як унікальний майстер у Тбілісі. Його творчий почерк легко впізнаваний.

Жінка з кухлем пива

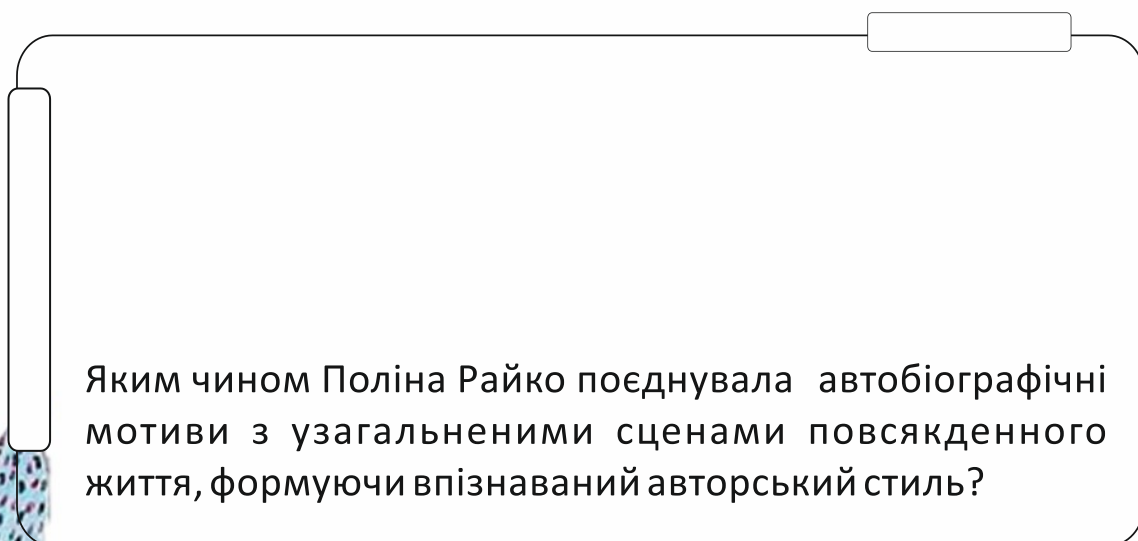
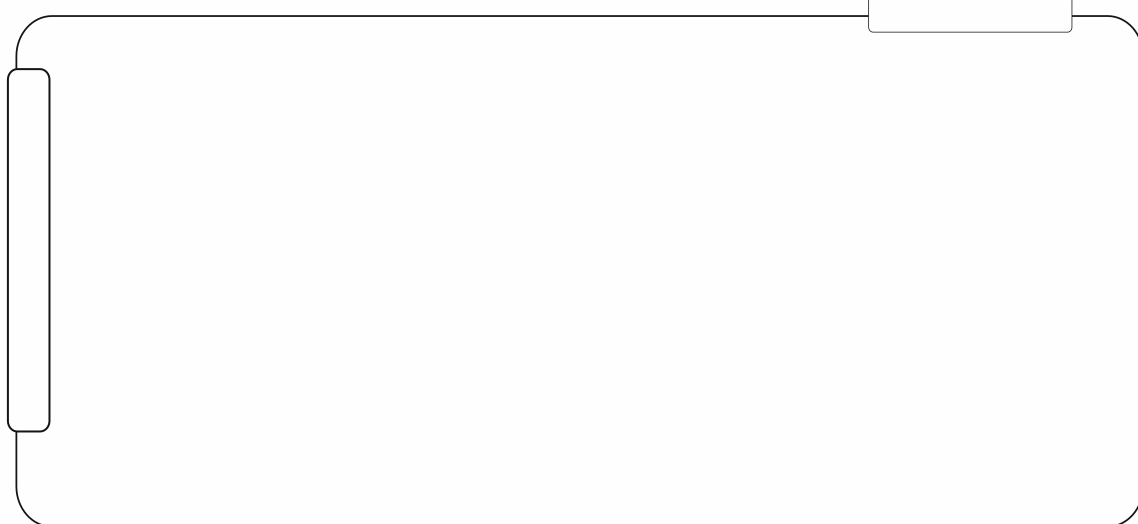

Натюрморт

Родина оленів біля водопою

ТРАВЕНЬ/MAY

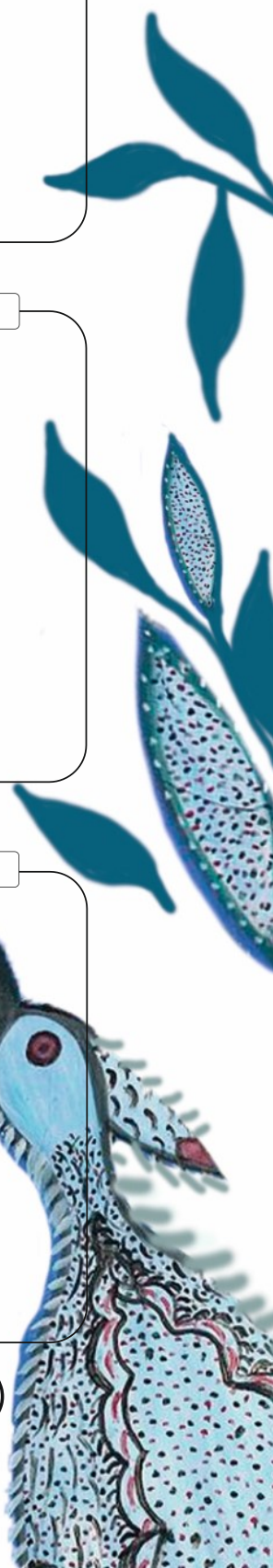

Яким чином Поліна Райко поєднувала автобіографічні мотиви з узагальненими сценами повсякденного життя, формуючи впізнаваний авторський стиль?

15 травня 1928 року в місті Олешки (Херсонщина, Україна)
народилася художниця Поліна Райко.

Поліна Райко (1928–2004)

Творчість Поліни Райко – це наративні мурали, що відображають її емоційні переживання. Вона почала займатися мистецтвом у 69 років. У своєму будинку вона розмалювала стіни, стелі, вікна і навіть деякі меблі. Увесь простір ставав частиною наївного всесвіту, де повсякденне життя і мистецтво були єдиним цілим, доповнюючи одне одного.

Поштовхом для творчості Поліни Райко стали складні життєві обставини. Мистецтво було для неї терапією. У своїх настінних розписах вона залишила свої спогади, переживання і біль, показавши їх як подолання важких часів. Світ художниці – це суміш наївної щирості, в якій одночасно відбиваються і дитячий світ і філософія дорослого.

Не маючи художньої освіти, їй вдалося вкласти у свої композиції дивовижну емоційність. Художниця зображує квіти, фантастичних птахів, тварин, янголів і риб, які плавають у повітрі фантазії та візерунків. Мистецтво її надзвичайно декоративне.

Дорога в Рай

Стеля в будинку Поліни Райко

Рибалка

Птахи

Три янголи

Три леви

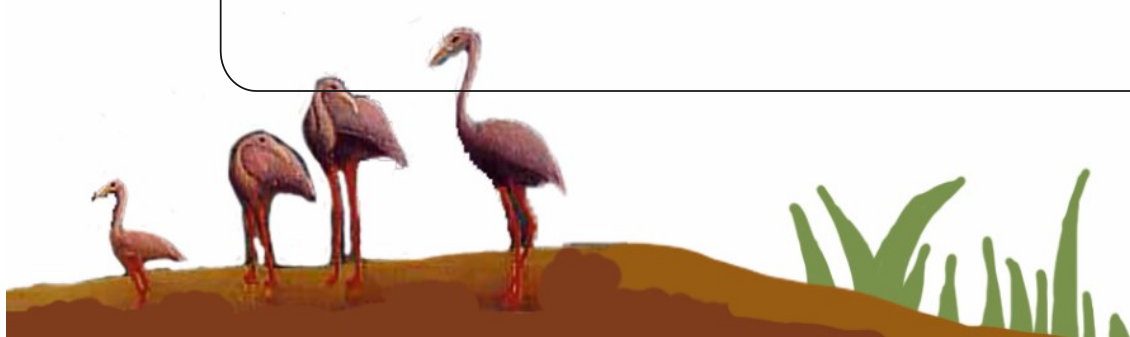
Кольори Поліни Райко сміливі. Чисті блакитні фарби, яскраві червоні, жовті, білі та коричневі контури створюють відчуття тепла та затишку, навіть якщо сюжет має сумний зміст. Символізм дуже особистий. Наприклад, янголи є символом захисту, а її власні леопарди (леви) охороняють спокій у домі. Вона також любила малювати птахів різних видів і форм.

Картини художниці – це не просто декор для дому, а цілий щоденник, написаний не словами, а малюнками, які живуть і дихають самостійно, перетворюючи все навколо на чарівний світ, де кожна квітка – це краса і надія, кожна пташка – душа померлого, а кожен янгол – охоронець. Вона показує, що мистецтво може бути скрізь і може залишати після себе світло.

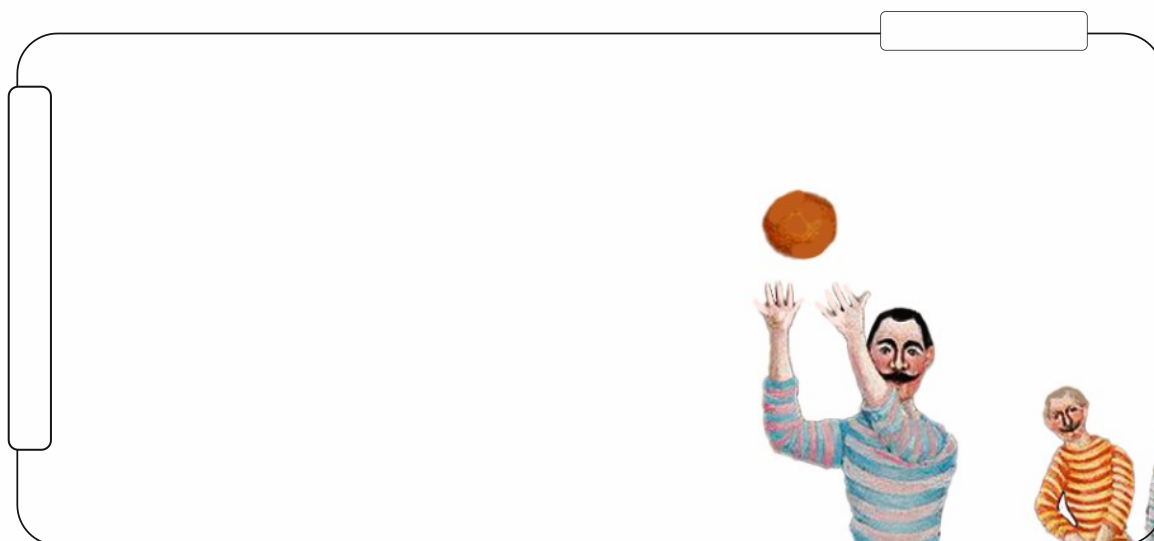
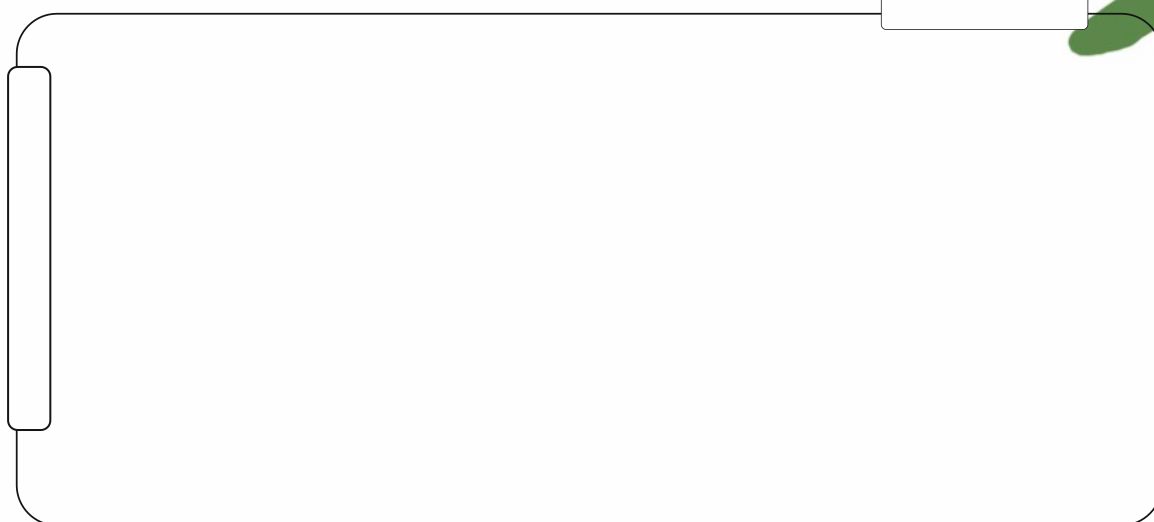
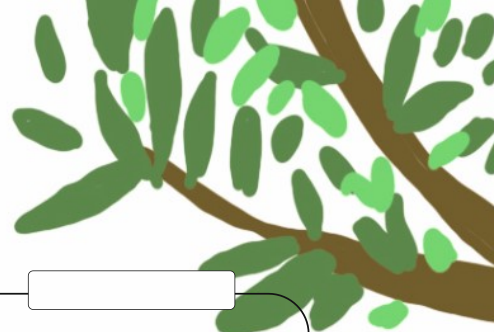

ТРАВЕНЬ/MAY

Уявіть, що ви художник-наївіст. Створіть власний «фантастичний пейзаж» у стилі Анрі Руссо, поєднуючи реальні й вигадані елементи природи. Опишіть або намалюйте, як ви передаєте настрій та атмосферу вашого світу.

21 травня 1844 року в місті Лаваль (Франція)
народився художник Анрі Руссо.

Анрі Руссо

(1844–1910)

Анрі Руссо почав малювати у віці 40 років. Працював митником і у 49 років, після виходу на пенсію, повністю присвятив себе живопису. Його картини характеризуються яскравими кольорами, а фігури він зображував переважно в анфас або профіль. Малював сцени з міського життя, зокрема, зосереджувався на сучасному Парижі – на Ейфелевій вежі, фабриках і повітряній кулі. Анрі Руссо визначив такий жанр картини як «портретний пейзаж». На «Автопортреті» (1890) ми бачимо художника в повний зріст з палітрою в руці. Він стоїть на березі Сени.

Автопортрет

Сон

У 1910 році він написав велику за обсягом картину, завширшки майже три метри, під назвою «Сон». На ній зображено оголену жінку на дивані посеред джунглів, оточену неймовірними ліліями та яскравими птахами. З пишної зелені визирають лев та левиця з витріщеними очима, там також є мавпи, слон та змія. У хащах джунглів ледь помітно флейтиста, заклинателя змій.

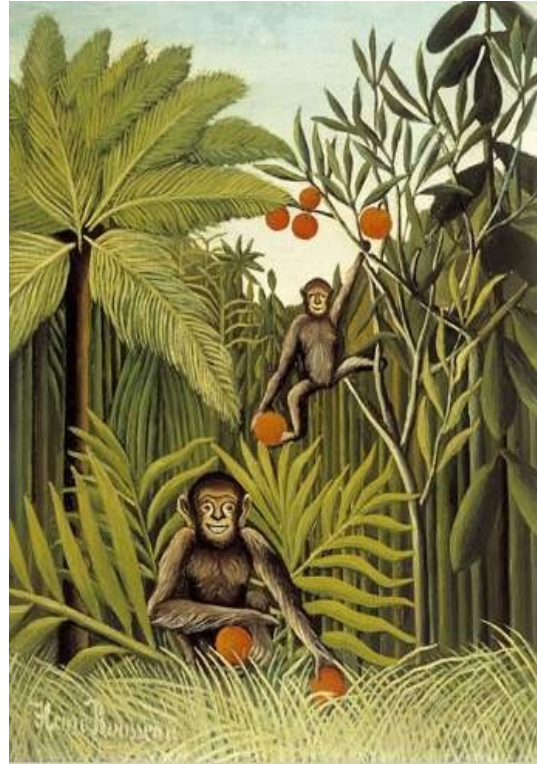
Портрет жінки

Спляча циганка

Джунглі з левом

Мавпи в джунглях

Джунглі є однією з центральних тем творчості художника. Він працював над нею з 1889 року до кінця життя. Сам він ніколи не бував у джунглях, але черпав натхнення з оповідань, популярної літератури, прогулянок у парках і музеях. Те, що ми бачимо тут, – це фантазії художника, тож, окрім впізнаваних пальм, лотосів, фламінго, мавп і левів, тут є рослини і тварини, створені уявою Анрі. Джунглі Руссо непрохідні, з детально вимальованою рослинністю, що має десятки відтінків зеленого. Щоб передати відчуття містики, таємничості, надприродного, художник зображує повний місяць. У його джунглях на всіх чатує небезпека, що розкривається у сценах нападу лева на антилопу, ягуара на коня. Є також екзотичні пейзажі з апельсинами і мавпами.

ЧЕРВЕНЬ/JUNE

Blank rectangular area for notes or drawing.

Blank rectangular area for notes or drawing.

Blank rectangular area for notes or drawing.

Яке значення має колір і спрощена форма у створенні емоційного впливу в картинах Яна Князовича?

18 червня 1925 року в місті Ковачиця (Сербія) народився художник Ян Князович.

A large rectangular area with rounded corners, intended for drawing. It has a small rectangular tab on the top right and a vertical rectangular tab on the left side.A large rectangular area with rounded corners, identical to the first one, intended for drawing. It has a small rectangular tab on the top right and a vertical rectangular tab on the left side.

Уявіть, що ви живете в селі, як у картинах Яна Князовича. Намалюйте або опишіть свій день, використовуючи яскраві кольори, прості форми та повторювані мотиви природи і тварин. Як це змінює ваше сприйняття звичайного життя?

Ян Князович

(1925–1986)

Тематично картини Яна Князовича відображають буденні та святкові події у селі. Він добре знав селянське життя, оскільки походив із фермерської родини. Його інтерес до живопису проявився ще в дитинстві. У 1952 році митець провів свою першу публічну виставку разом з групою своїх земляків-художників з Ковачиці.

Особливо вражають сцени з нічного життя, від реалістичних – танці, прогулянки з собакою – до абсолютно нереалістичних – випасання кіз або курей уночі. Колірна гама його картин відходить від реальності. Часто листя його дерев блакитне, а стовбури – рожеві. Стебла фантастичних декоративних великих квітів, які часто вищі за людину, мають синій, фіолетовий та коричневий кольори. Його собаки, півні та кури можуть бути рожевими, кабан – синім, а качки – кислотно-зеленими. Він віддавав перевагу ультрамариновому кольору, який набуває особливо фантастичного характеру в нічних пейзажах.

Без назви

Без назви

Художник використовує у своїх роботах різні композиційні прийоми. Симетрія відіграє важливу роль у побудові композиції картини. Баланс з обох боків спрямовує наш погляд до центру, де втілено головну ідею твору. Щоб створити ритм і декоративність, він часто вдається до повторення окремих образів у картині, а також має тенденцію звертатися до тих самих мотивів. Його персонажі ніби подорожують простором його полотен.

Без назви

Без назви

Без назви

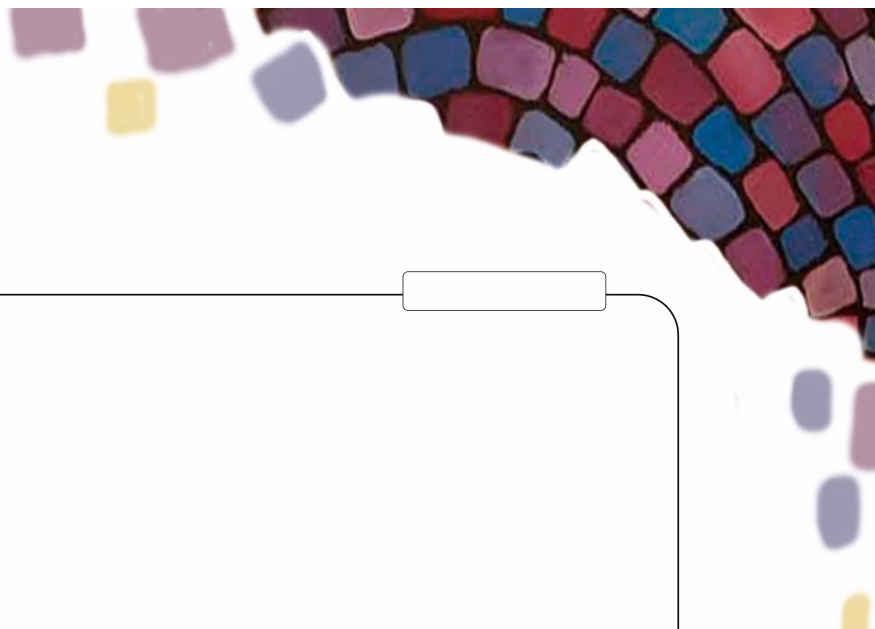
Без назви

Фігури у митця мають акцентовані, спрощені форми та вільні рухи, хоча їх обличчя не є чітко визначеними. Ян Князович – оригінальний, конструктивний художник у своєму зображенні простору. Він демонструє майстерність у поєднанні кольорів, у грі з формою. Його художній стиль унікальний.

ЧЕРВЕНЬ/JUNE

30 червня 1961 року в місті Віченца (Італія)
народився художник і скульптор Гвідо Ведовато.

ЧЕРВЕНЬ/JUNE

A large rectangular box with rounded corners, intended for writing. It has a small white rectangular label on the left side and a small white rectangular label on the right side.

A large rectangular box with rounded corners, intended for writing. It has a small white rectangular label on the left side and a small white rectangular label on the right side.

A large rectangular box with rounded corners, intended for writing. It has a small white rectangular label on the left side and a small white rectangular label on the right side.

Гвідо Ведовато (народився 1961 року)

У картинах Гвідо Ведовато панує цілісний, теплий художній світ, сповнений гармонії та внутрішньої логіки. Простір робіт нагадує ілюстрації до казок – або, радше, казкову мозаїку, де кожен фрагмент має своє місце й значення. Така структура надає творам ефекту фантазійності й умовності, дозволяючи глядачеві ніби зануритися в іншу реальність – по-дитячому щиру, але багатозначну й символічну.

Художник віддає перевагу яскравій палітрі, у якій домінують синій і фіолетовий, помаранчевий, червоний, зелений та жовтий кольори. Ці грайливі відтінки не лише привертають увагу, але й формують особливу атмосферу – мрійливу, емоційно піднесену, сповнену світлого переживання. Композиції, що часто нагадують казкові сцени, рясні на декоративні елементи та дрібні деталі, які запрошують глядача до тривалого й уважного розглядання. Зображуючи фігури людей, художник навмисне перебільшує окремі риси – подовжені руки, непропорційно великі вуха, надаючи персонажам гротескного, але водночас зворушливого вигляду. Проте саме у виразах облич цих людей криється особлива сила: вони випромінюють внутрішній спокій, зосередженість і гідність, що протиставлені зовнішній карикатурності форм.

Сюжет творів художника глибоко вкорінений у побут селян, однак акцент зміщено з праці на моменти дозвілля – гру в шахи, музикування, тихе спілкування. Такий вибір тем створює образ ідеалізованого, гармонійного світу, де панує рівновага між людиною і середовищем.

Старий продавець окарини

Козопас

Важливою складовою цього світу є тварини, які постійно супроводжують людей. Особливе місце у візуальному всесвіті Гвідо займають сови й коти – не просто декоративні елементи, а повноцінні символи. Сова, традиційно пов'язана з мудрістю і таємничістю, у його творах виступає як провідник у світ ночі; її великі очі ніби відкривають завісу невидимого. Коти ж уособлюють домашній затишок, спокій і пильне спостереження – вони часто зображуються на дахах, ніби стежать за життям людей з висоти. У деяких роботах з'являються і фантастичні сцени – переважно нічні пейзажі, сповнені інтриги, загадковості й тонкого психологічного напруження. Вони розширюють палітру художника, додаючи виміру сновидної уяви.

Місячне сяйво

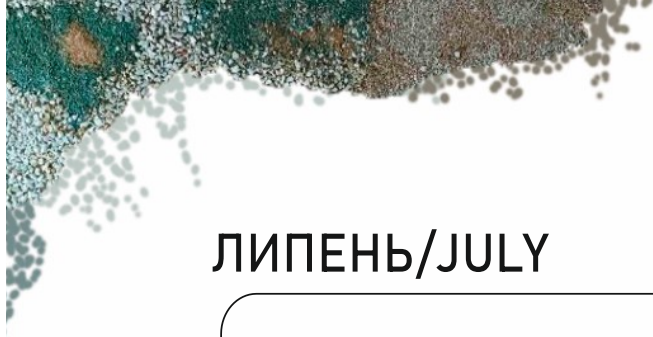

Маленька сова

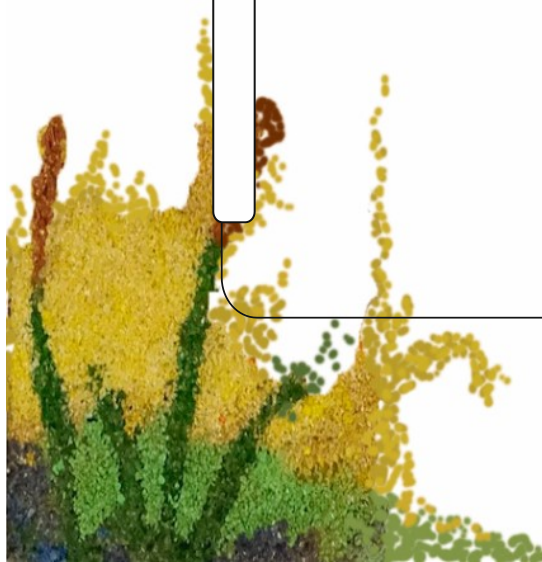
Окрім живопису, художник також працює зі скульптурою, що є доволі рідкісним серед митців наївного мистецтва. Він створює скульптури з дерева зі спрощеними формами та багатими кольорами. Його роботи не лише декоративні, а й глибоко емоційні, вони викликають відчуття радості, затишку та ностальгії за безтурботними моментами дитинства. Художник майстерно поєднує наївну простоту із багатством декоративних елементів, створюючи гармонійний і цілісний художній світ. Кожен сюжет і кожна деталь у його картинах формують унікальний простір, що занурює глядача у яскравий світ дитячих чудес і казкових історій.

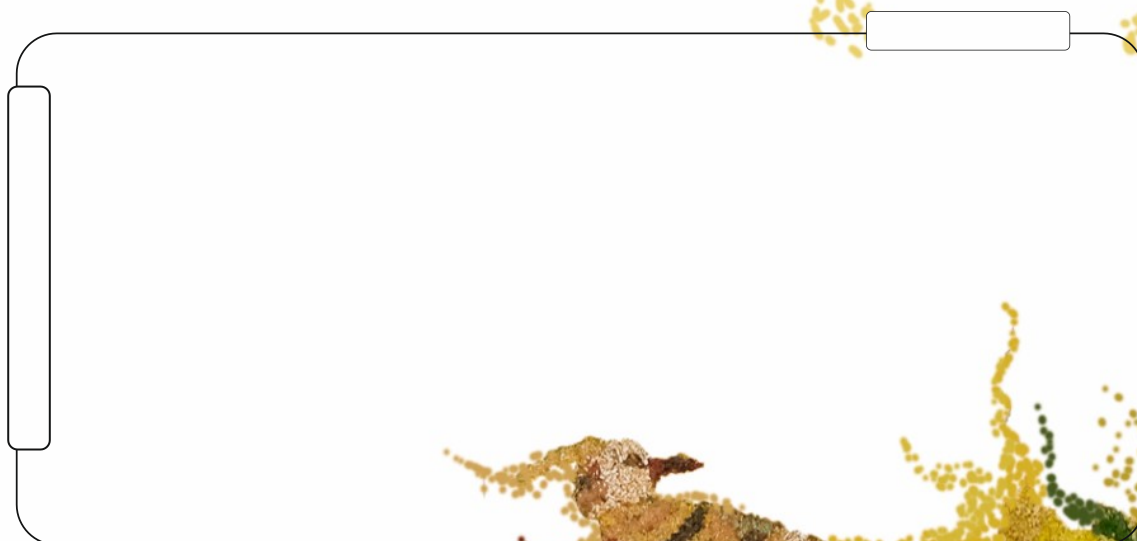
Сови – (скульптури)

ЛИПЕНЬ/JULY

1 липня 1941 року в місті Павловіце (Словаччина)
народився художник Рудольф Дзурко.

Рудольф Дзурко

(1941–2013)

Рудольф Дзурко відомий своїми картинами, виконаними з уламків скла, скульптурами з дерева та каменю, масками та ляльками. Його пам'ятають і як талановитого музиканта та оповідача, і як людину з чудовим почуттям гумору.

Художник використовував унікальну техніку, створюючи картини шляхом наклеювання подрібненого скла на скляну основу. Завдяки цьому поверхні його картин мають блиск і створюють незвичайну текстуру. Така техніка виникла не випадково: Рудольф Дзурко мав досвід роботи на скляному заводі. Протягом свого життя він також працював токарем, будівельником, кочегаром і водієм, займаючись мистецтвом у вільний час. Після переїзду до Чехії через сімейні обставини він деякий період продавав власні сувеніри на Карловому мосту в Празі. Рельєф та характерна широка палітра кольорів (червоний, помаранчевий, зелений, синій) створюють унікальне відчуття динаміки в його картинах.

Художник працював у різних жанрах. Він малював квіти, птахів і тварин.

На прогулянці

Золотий фазан

Значна частина творчості художника присвячена ромській культурі, оскільки художник походив з ромської родини. Він писав портрети ромів, подорожі, де невід'ємною частиною були коні, запряжені в кибитки, і досліджував теми смерті, кохання, страждання та материнства. Здебільшого він зображував людей зі свого оточення. Приділяв велику увагу музикальності ромів. Наприклад, картина «Скрипаль» сповнена глибини та поваги до музиканта.

Скрипаль

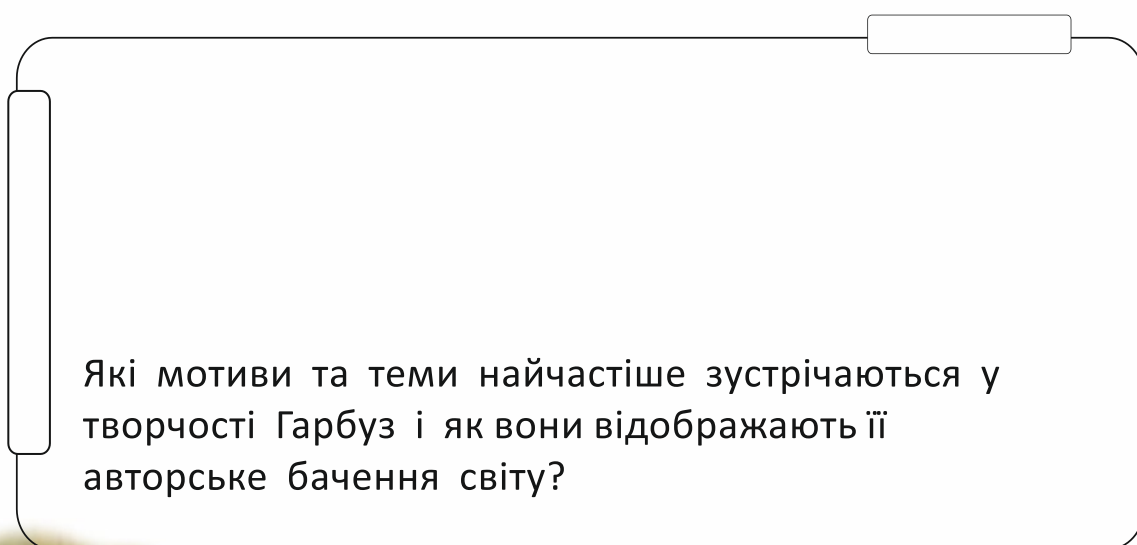
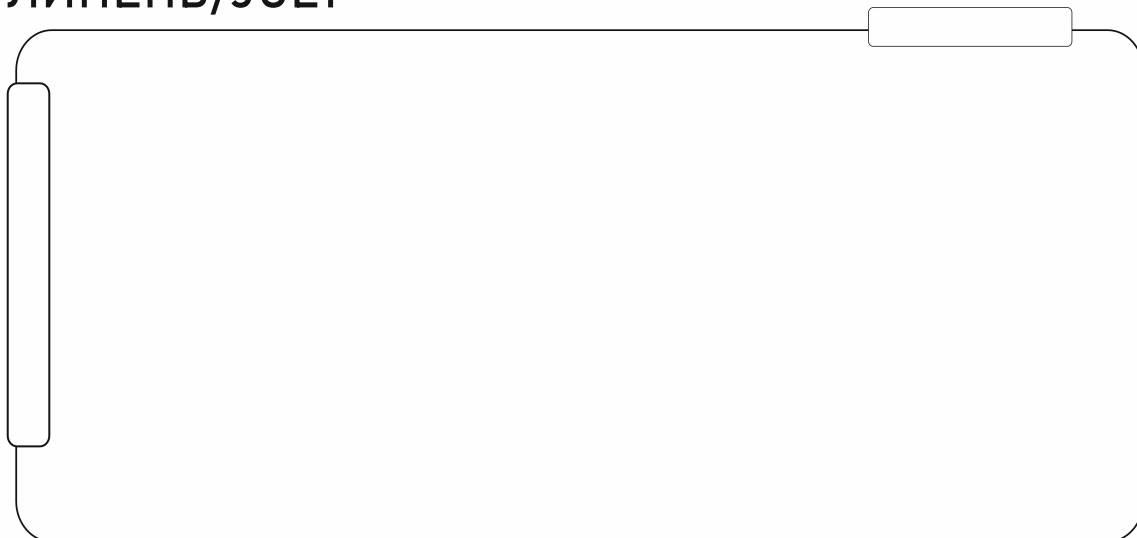

Зустріч з вітром

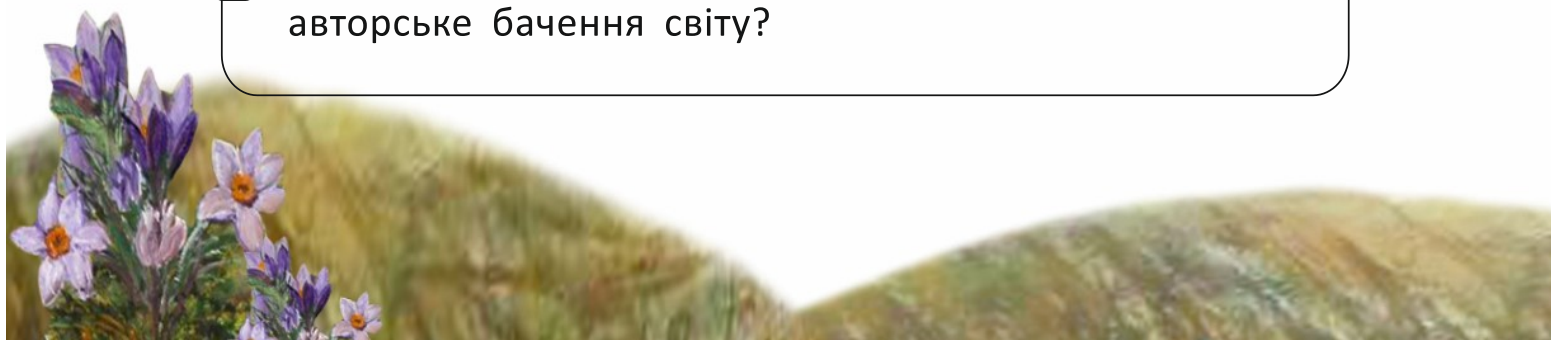

Меч і терези

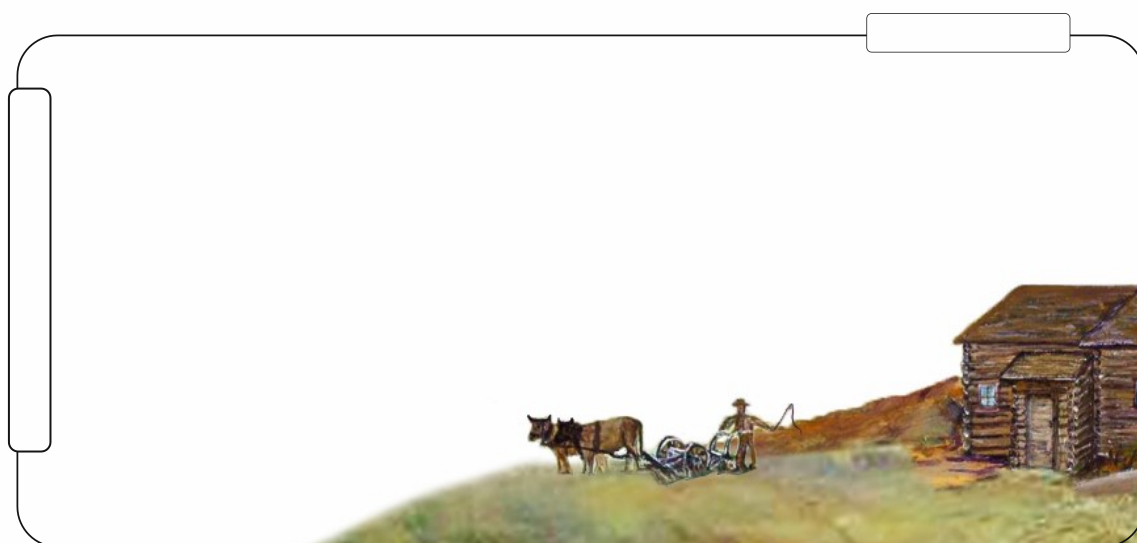
ЛИПЕНЬ/JULY

Які мотиви та теми найчастіше зустрічаються у творчості Гарбуз і як вони відображають її авторське бачення світу?

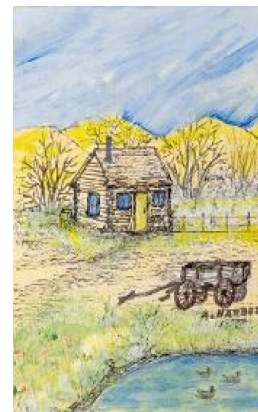

25 липня 1908 року в місті Вінніпег (Канада) народилася художниця Анна Олександра Гарбуз.

Анна Олександра Гарбуз (1908–1989)

Анна Олександра Гарбуз відома своїми жанровими картинами. Хоча її художня кар'єра розпочалася пізно, вона залишила після себе велику творчу спадщину – понад 1000 картин і розписаних артефактів. Натхненням для творчості стали роботи її сусіда – Михайла Перевізняка. Маючи багатий життєвий досвід, у шістдесятирічному віці Анна Гарбуз вирішила зайнятися живописом. Вона швидко освоїла різні техніки. На її картинах оживають повсякденні сцени селянського життя, пронизані яскравим українським колоритом. Це цілком природно, адже художниця походить із родини українських іммігрантів у Канаді, що відбилося у виборі тем і колористичних рішеннях її творів.

Транспортування
дров

Без назви

Українка пече хліб

Хоча батьківщиною художниці є Канада, батьки змогли прищепити доньці палку любові до української культури, яка стала улюбленою темою її творчості. Вона зображувала події з життя українських поселенців на місцевих фермах і в селах, покладаючись на свої спогади дитинства. Її роботи передають емоційну щирість, а образи повсякдення наповнені теплом і любов'ю до землі.

Поставте ліхтар біля вікна

Наш двір

Мама штукатурить зруб

Анна Олександр Гарбуз не малювала фантазії, а передавала те, що бачила на власні очі. Тематика її картин зосереджена на буденних реаліях – на хатніх справах, селянських звичаях та сільськогосподарській праці. Вона малювала не лише вуличні сцени, а й інтер'єри, передаючи атмосферу справжнього побуту. Її реалістичні композиції вирізняються внутрішньою гармонією і спокоєм. Кольорова палітра художниці складається з теплих, заспокійливих відтінків і ніжних пастельних тонів. Загальне враження від її робіт – це образ домашнього затишку, створений без складного моделювання, переходів чи тіней: кольори однорідні, легкі для сприйняття й водночас надзвичайно виразні. Творчість Анни Гарбуз – щирий, візуальний альбом спогадів про життя українців у Канаді. Вона не прагнула до академічної точності. Її головною метою було зберегти спогади та передати неповторну атмосферу домашнього затишку.

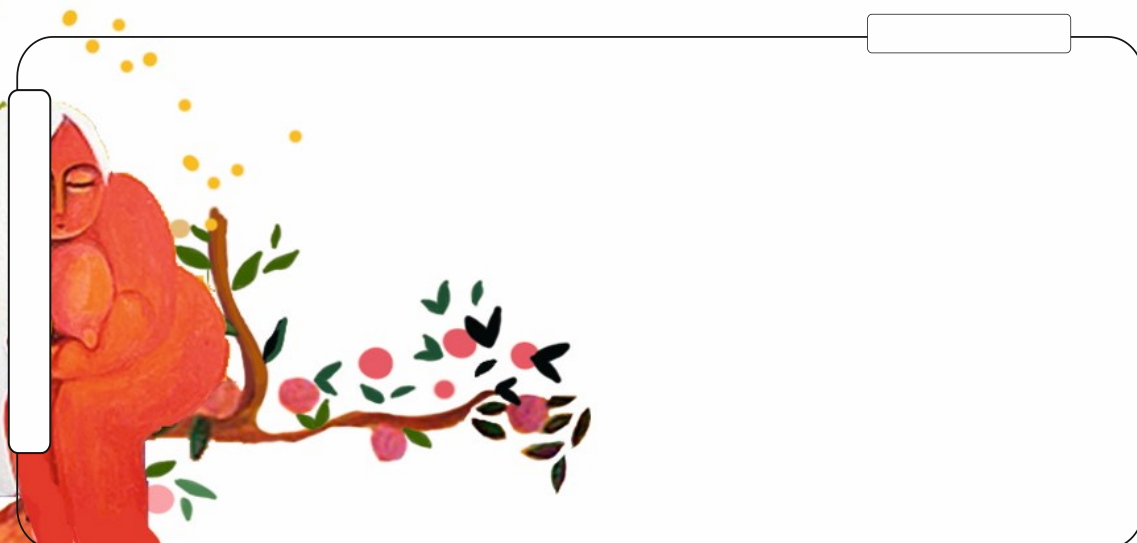
СЕРПЕНЬ/AUGUST

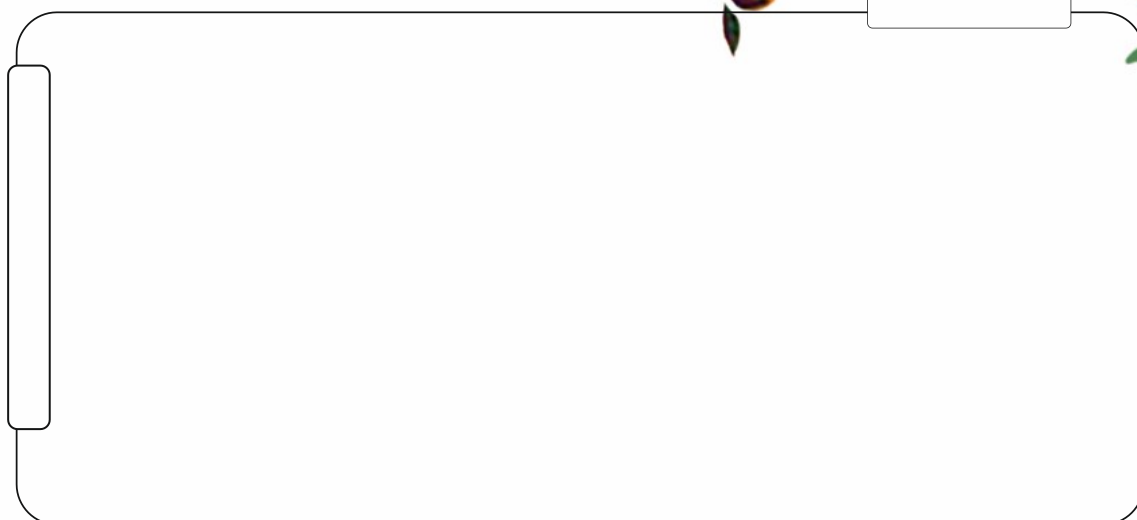
An empty rectangular box with rounded corners, intended for a calendar grid. It features a small white tab on the left side and a small white tab on the top right corner.

An empty rectangular box with rounded corners, identical to the one above. It features a small white tab on the left side and a small white tab on the top right corner.

An empty rectangular box with rounded corners, identical to the others. It features a small white tab on the left side and a small white tab on the top right corner. The left side of the box is partially obscured by a colorful illustration of a tree branch with green leaves and pink and yellow flowers. A small white tab is also visible on the left side of the illustration.

2 серпня 1936 року в селі Миколаївка (Запорізька область, Україна) народився художник Олесь Семерня.

У 1993 році художник співпрацював з видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» як ілюстратор книжки для дошкільнят «Ой ти, коте Марку». Однак ця співпраця з дитячим видавництвом була недовгою. Олесь Семерня говорив про себе, що він дорослий, але малює як дитина. Він створював «казки для дорослих», які охоплювали весь спектр емоцій. Художник малював сцени повсякденного життя та сільські образи, які закарбувалися в його пам'яті в дитинстві. У роботі «Пісня матері» ми бачимо ритуальний компонент, який можна простежити в певних символах. Цікавою є композиція картини «Мої предки», де він зображує свою родину на тлі квітучого раю, розташованого над будинками. Вони спостерігають за земним життям з неба.

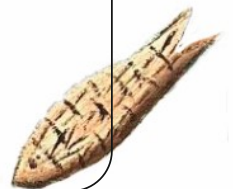
Різдво

Художник приділяв значну увагу темі козацтва. Образ козака Мамая є улюбленим для художника. Після переїзду до Буковини на початку 2000-них років, у творчості художника з'явилися гуцульські мотиви. Його манера зображення людей була унікальною. Він часто використовував нахилену голову, відмовляючись від малювання вух і шиї, зосереджуючись на обличчі. Роботи Семерні вирізняються використанням яскравих кольорів і простих форм, що викликають у глядача відчуття автентичності та справляють емоційний вплив.

СЕРПЕНЬ/AUGUST

29 серпня 1922 року в місті Жакмель (Гаїті) народився художник
Александр Грегуар.

Александр Грегуар

(1922–2001)

Александр Грегуар більшу частину свого життя служив музикантом в армійському оркестрі: грав на трубі та саксофоні. Пізніше кілька своїх картин він присвятив темі оркестру. Завдяки підтримці друзів розпочав кар'єру художника. У своїх роботах Грегуар зображує повсякденне життя, релігійні обряди та історичні події, відтворюючи культурну спадщину і духовні практики Гаїті. Роботи художника вирізняються простотою форм, яскравою палітрою і глибокою емоційністю.

Його кольорова палітра багата і насичена: у роботах переважають яскраві відтінки червоного, жовтого, зеленого та синього, іноді вони доповнені ніжними пастельними тонами, які створюють приємний контраст і додають глибини. Така кольорова гама наповнює полотна радісною, життєдайною енергією, що відображає дух і колорит гаїтянської культури. Фігури в картинах Грегуара стилізовані, позбавлені складної перспективи та анатомічної точності, що надає роботам особливої наївної простоти та щирості. Цей підхід допомагає сфокусувати увагу глядача на сюжеті та емоціях, а не на технічних деталях. Твори художника передають глибоке відчуття спільноти, релігійності та культурної спадщини Гаїті. Часто у картинах Грегуара зустрічаються сцени з ритуалів вуду. Вони наповнені живою енергетикою, що дозволяє глядачеві заглибитись у духовний світ гаїтян. Через ці сюжети художник демонструє не лише зовнішній бік культури, а й її внутрішню, сакральну сутність.

Релігійна церемонія

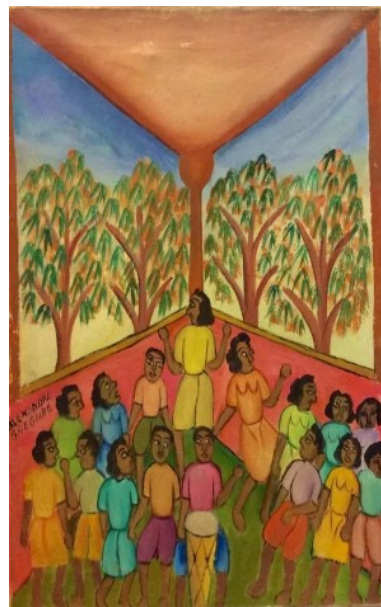
У більшості своїх робіт Александр Грегуар зображував сцени повсякденного життя гаїтян: сільські пейзажі, базари, танці – все це виконано в легкій, грайливій манері, що передає радощі і динаміку місцевої культури, але цікавився і біблійними мотивами, зокрема, образами Адама і Єви на тлі квітучої природи, сценами раю. На полотнах також присутні міфологічні сюжети, популярні народні легенди та історичні події. Навіть у статичних сценах відчувається рух і жвавість завдяки повторюваним деталям та виразній міміці персонажів. Окрім того, художник зображував тварин, які вражають унікальними формами та яскравим забарвленням. Особливим натхненням для художника були жирафи – на його картинах вони постають у різних відтінках, близьких до природних, і часто зображені серед стилізованих квітів чи дерев. Натюрморти митця відзначаються декоративністю та щільністю малюнка, що вдало передає яскравий колорит острівної культури. Творчість Александра Грегуара є яскравим прикладом гаїтянського наївного мистецтва, що поєднує прості форми з багатою кольоровою палітрою.

Адам і Єва

Острівна вечірка

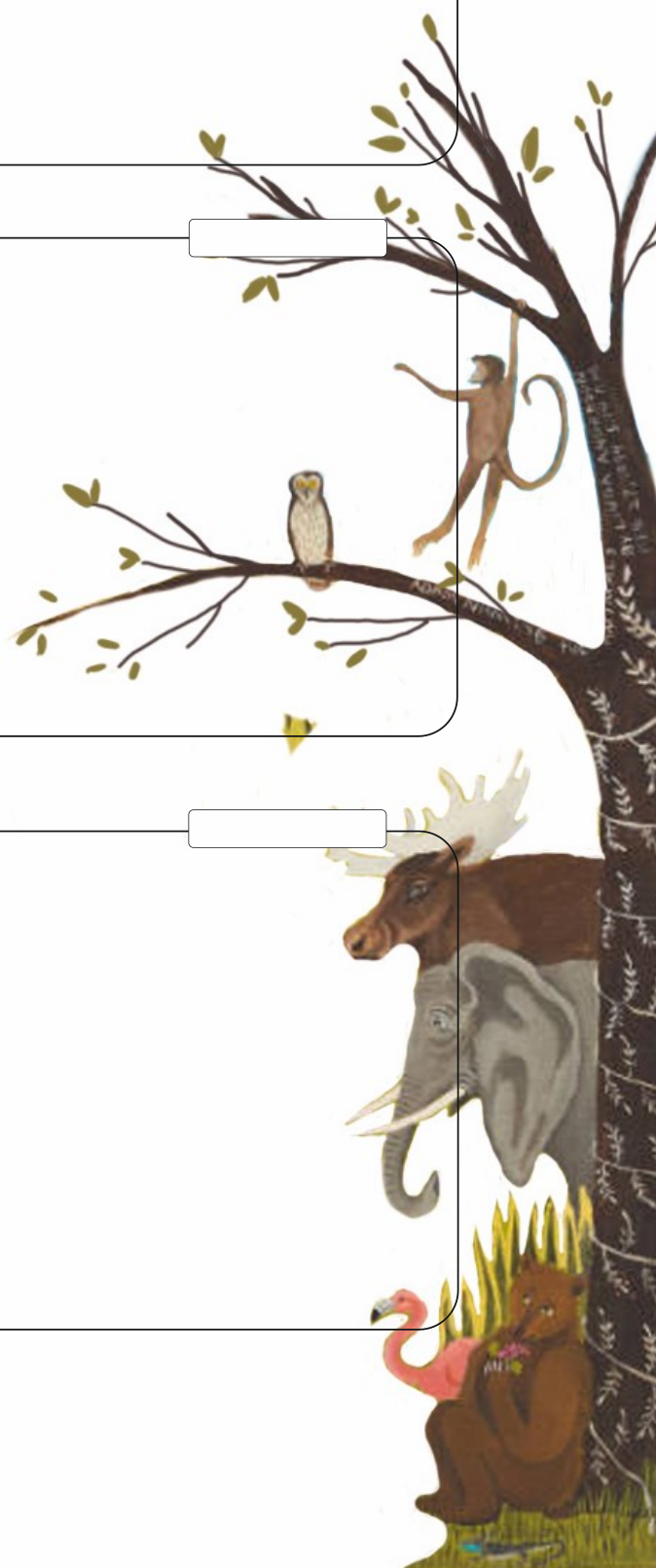

Сцена вуду

ВЕРЕСЕНЬ/SEPTEMBER

3 вересня 1941 року в окрузі Флорид (США) народилася художниця
Лінда Андерсон.

Лінда Андерсон

(народилася 1941 року)

Лінда Андерсон виросла в родині фермера-орендаря. Після смерті батька сім'я змушена була переїхати до скромнішого будинку без елементарних зручностей. Через фінансові труднощі дівчині довелося залишити школу та почати працювати покоївкою, а потім і помічницею медсестри, щоб підтримати родину. Маючи схильність до творчості, вона займалася квілтингом – створювала домоткані полотна зі змістовними сюжетами, виконані з тонким художнім смаком. Малювати ж почала у 40 років, і вже за рік представила свої перші роботи на художній виставці в місті Гомер (Аляска). Її картини, що зображували побутові сцени та життєві історії з Північної Джорджії, привернули увагу колекціонерів.

Художниця малює диких і домашніх тварин, особливо її приваблюють коти, кури та півні.

Лінда Андерсон дуже спостережлива, тому точно передає кожну деталь. Багато картин відтворюють спогади дитинства, де чітко простежується поєднання свята і драми. Вони виглядають щирими і добрими, сповненими динамізму, але з прихованим сумом за минулим. Її просторі інтер'єри завжди затишні, наповнені рукотворними предметами – так вона відтворює атмосферу дому.

Картина на релігійну тему з яслами

Літня буря

Зимовий сніг

Малювання мігрені

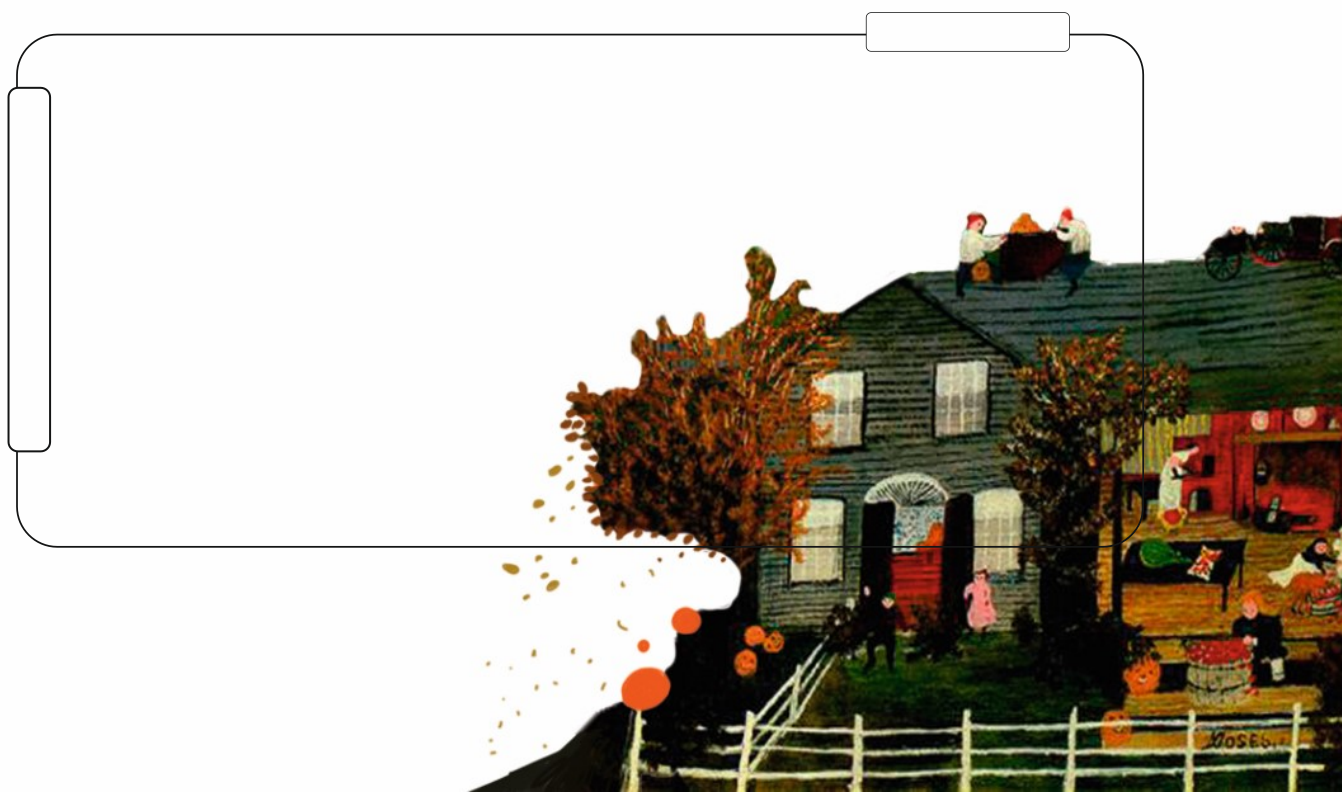
Більшість картин Лінди виконано олійними фарбами, але вона також використовувала олійні олівці на дрібнозернистому папері, щоб оживити свої образи. У художниці є також інші творчі захоплення, такі як виготовлення скляних намистин. Вона вміє висловлювати свої переживання так, щоб їх міг зрозуміти кожен. Картини Лінди Андерсон – це поеми пам'яті, написані не словами, а яскравими кольорами, вони поєднують спокійне життя з умінням бачити очима дитини, але відчувати досвід дорослого.

ВЕРЕСЕНЬ/SEPTEMBER

У чому полягає успіх творчості Бабусі Мозес?

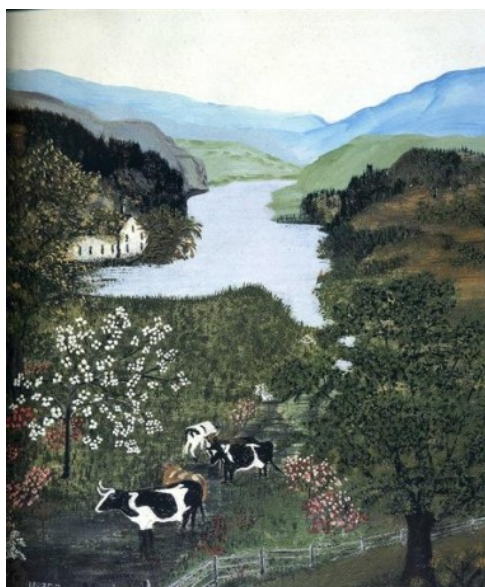

7 вересня 1860 року в місті Грінвічі (США) народилася художниця Анна Мері Робертсон Мозес.

Анна Мері Робертсон Мозес, більш відома як Бабуся Мозес (1860–1961)

Бабуся Мозес отримала своє творче ім'я від рецензента газети «New York Herald Tribune», оскільки її кар'єра розпочалася у віці 78 років. Її фотографія навіть з'явилася на обкладинці журналу «Time» у 1953 році. Свої перші малюнки вона створювала, використовуючи виноградний і лимонний сік, що дарував їм легкі відтінки та живу прозорість. Замолоду Анна прикрашала свій будинок, розписуючи камінну полицю. Незважаючи на постійну і нелегку працю на фермі, вона знаходила сили і час для малювання. Художниця також займалася вишивкою. Свої перші роботи вона дарувала лише друзям і родичам, але згодом їх почали продавати в аптеках. Твори Мозес стали набувати популярності завдяки американській пресі та колекціонеру мистецтва Луїсу Дж. Калдору, який почав просувати цю наївну художницю. Згодом її роботи почали з'являтися на косметичних виробках, пачках сигарет, листівках, упаковках та кераміці Hallmark, де вона представлялася як місіс Мозес.

Долина Шенандоа

Ловля індички

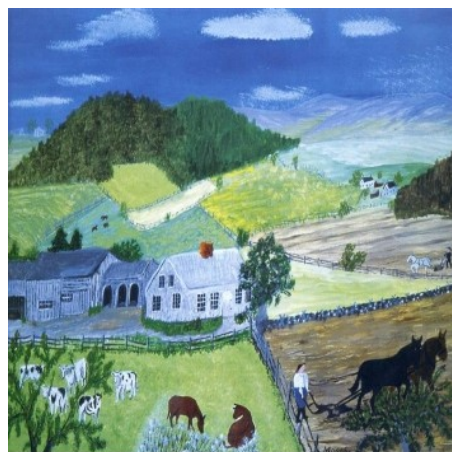

День прання

Попри біль через артрит, художниця ніколи не втрачала оптимізму – її картини випромінюють світло і радість. Вона писала про сільське життя та сільську працю, яку добре знала з власного досвіду. Вона цікавилася всім довкола і любила зображувати яскраві сцени ярмарків. Мала тонке відчуття природи і майстерно передавала на полотні всі пори року. У своїх картинах вона використовувала чисті, що дарують відчуття радості і свята. Кожна її робота – це світанок життя, переповнений деталями і персонажами, що рухаються у своєму власному ритмі. Незважаючи на відсутність класичної перспективи, картини Бабусі Мозес живуть і дихають, поєднуючи наївність дитячих малюнків із глибоким відчуттям руху.

Хелловін

Хлопчик-орач

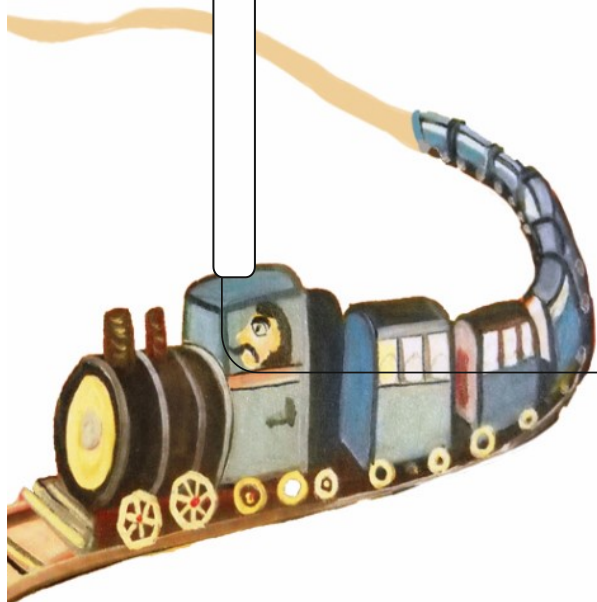
За роки творчої діяльності художниця намалювала понад 1600 картин, кожна з яких – маленький світ, сповнений душі і тепла. Її ім'я стало символом американського наївного мистецтва, а роботи художниці продовжують надихати і захоплювати глядачів у всьому світі. Бабуся Мозес створювала красу в повсякденному житті, її картини зберігаються в музеях США та інших країн світу.

ЖОВТЕНЬ/OCTOBER

Blank calendar grid for October, featuring a vertical label on the left and a horizontal label on the top right.

Blank calendar grid for October, featuring a vertical label on the left and a horizontal label on the top right.

Blank calendar grid for October, featuring a vertical label on the left and a horizontal label on the top right.

12 жовтня 1945 року в селі Лункані (Румунія) народився художник Іоан Мерік.

Які характерні риси наївного мистецтва простежуються у роботах Іоанна Меріка і як вони проявляються у сюжетах та образах?

ЖОВТЕНЬ/OCTOBER

Blank calendar grid for October, featuring a large rectangular area with rounded corners and a small tab on the left side.

Blank calendar grid for October, featuring a large rectangular area with rounded corners and a small tab on the left side.

Blank calendar grid for October, featuring a large rectangular area with rounded corners and a small tab on the left side.

Іоан Мерік

(народився 1945 року)

Іоан Мерік – наївний художник, широко відомий в Румунії та за її межами. Він учасник понад 200 національних та міжнародних виставок і фестивалів наївного мистецтва. Інтерес широкої публіки до його творчості пояснюється його оригінальним стилем. Творчість Меріка представлена творами зі сценами повсякденного життя румунських сіл. Ми бачимо доїння корів, виробництво вина та збирання врожаю, але більшість його картин присвячено ритуалам та звичаям його народу. Роботи відображають цінності та традиції народної культури – ігри, свята, бенкети та ярмарки. Він також звертає увагу на музикальність народної культури, на музикантів, одягнених у традиційні барвисті костюми.

Колядування у творах Меріка постає як сакральний ритуал, що об'єднує спільноту в світлі віри та традицій. Художник зображує колядників, які несуть різдвяну зірку – символ Божественного світла, що приходить у світ. Через ці образи художник підкреслює важливість духовної спорідненості між людьми, міцність родинних зв'язків і силу віри, яка підтримує та оберігає громаду.

Без назви

Селяни

Персонажі на його полотнах живуть у постійному діалозі – вони взаємодіють, переплітають свої історії, створюючи багаточасові сюжети. Мерік має багату творчу фантазію, що проявляється у вмілому поєднанні деталей і символів. Часто на його картинах з'являється півень. Це не просто птах, а потужний талісман, символ захисту і пильності. Композиційно майстер накладає одну історію на іншу, немов складний килим із подій, прагнучи передати глибину та багатогранність моменту, занурити глядача у живу, насичену подіями атмосферу.

Застілля

Художник не оминає своєю увагою і похоронну церемонію, що допомагає живим впоратися із втратою, детально показуючи її багаточасовість і важливість дотримання ритуалу. Зображення урочистої служби, яку проводить священник, додає моменту духовної глибини. Музиканти супроводжують процесію звуками, що наповнюють простір сумом і пошаною. Завершенням стає поминальний обід – спільний момент згуртування родини й громади, що підкреслює силу традицій і необхідність збереження пам'яті у житті спільноти. Однак навіть у таких сценах немає трагедії. Картини наповнені надзвичайною енергією життя, де все перебуває в русі. Саме тому полотна Меріка завжди сповнені життя і «гучні» у своїй виразності. Це відчуття досягається завдяки особливому хаотичному ритму, де кожен фрагмент динамічний, випромінює емоції, створюючи враження надзвичайної жвавості. У цьому художньому «шумі» оживає цілий світ – багатоголосий, насичений подіями та відчуттями. Персонажі Іоана Меріка графічні, емоційні, часто з широкими посмішками та виразними очима.

Колірна палітра його картин нагадує кольори жовтня, місяця, в якому народився художник, – в його роботах переважають відтінки коричневого, жовтого, охристого, помаранчевого та червоного.

ЖОВТЕНЬ/OCTOBER

22 жовтня 1937 року в селі Падіні (Сербія) народився художник Ян Бачур.

Ян Бачур

(1937–2022)

Ян Бачур почав малювати в дитинстві, успадкувавши талант від своєї матері, яка мала художні здібності. Під час навчання в середній школі він звернув увагу на твори відомих наївних художників. Це вплинуло на його художній смак і стало для нього творчим поштовхом. У тринадцять років він узяв участь у груповій виставці в Падіні. Художник словацького походження став видатним представником наївного мистецтва в Сербії. Наївіст провів понад 80 персональних виставок. Протягом усього життя він розвивав свій власний стиль.

Художник зображує селянський світ через мальовничу природу, яка вражає своєю кольоровою гамою, та аспекти повсякденного життя. Він з реалістичною точністю малює місця, поля, дороги та пагорби, які добре знає. Митець любить яскраві та чисті кольори, уникаючи складних тональних переходів: помаранчевий, синій, зелений, жовтий, червоний та коричневий. Це додає його роботам святкового та якогось дитинного відчуття. Художник поєднує яскраве небо і темні поля, створюючи глибину і декоративність. Його роботи також мають і символічні ознаки: яскравий одяг – це свято, червоні дахи – домашній затишок, а жовті поля – родючість. Ян Бачур зображує час до появи технологій, показуючи звичайне, сповнене повсякденної праці життя.

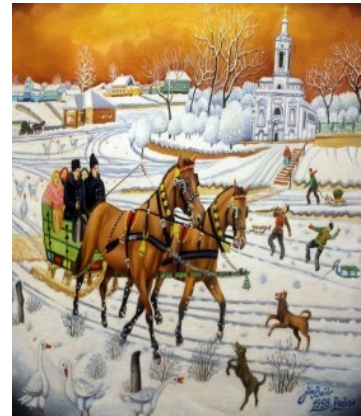

У дорозі з гарбузами

Зустріч на вулиці

Улюбленою темою Яна Бачура є барвисті сільські пейзажі. Дорога, що пролягає через село або поле, стає центром композиції і показує зв'язок між поколіннями. Прості будинки, колодязі, церкви, поля, огорожі – все це передається в найдрібніших деталях. Працьовиті селяни зображені в традиційних словацьких костюмах.

Зимовий день

Збір шовковиці

На задньому дворі

Кури, коні, гуси, собаки, свині є невід'ємною частиною сільської ідилії, створеної художником. Він не вигадував нових сюжетів, а малював те, що бачив щодня. Його роботи можна розглядати як річний цикл. Центральною темою завжди залишається родюча земля і селяни – єдність праці і традицій.

ЛИСТОПАД/NOVEMBER

9 листопада 1877 року в громаді Берлінген (Швейцарія)
народився художник Адольф Дітріх.

Адо́льф Ді́тріх

(1877-1957)

Адо́льф Ді́тріх народився в родині бідних селян. Хоча талант до малювання виявився у нього ще в шкільні роки, батьки не підтримали бажання сина вивчати літографію, як це радив учитель малювання, адже потребували його допомоги на фермі. Згодом Адо́лфу довелося працювати на текстильній фабриці, і він міг малювати лише у неділю. Художник економив на матеріалах, використовуючи як лицьовий, так і зворотний бік паперу. Спочатку створив альбом для ескізів і самостійно опанував техніку акварельного живопису. Лише на початку ХХ століття Адо́льф Ді́тріх зміг купувати олійні фарби. Навіть здобувши визнання, він віддавав перевагу роботі вдома, малюючи за невеликим столом у власній вітальні. Художник зображував навколишній світ, надихаючись місцевими пейзажами, які створював у різні пори року. У його роботах часто можна побачити види Боденського озера. Для пейзажів Ді́тріха характерні гармонійність, холодна стриманість і спокій; іноді складається враження, що художник прагне показати природу в її ідеальній формі. Одним із улюблених жанрів художника був анімалістичний. Він зображував собак благородних порід, називаючи свої картини «Джентльмен» та «Бальбо лежить на галявині», а також малював пухнастих звірів, морських свинок та птахів. Крім того, він працював і у жанрах портрета та натюрморту.

Бальбо лежить на галявині

Натюрморти Адольфа Дітріха вирізняються динамічністю завдяки зображенню, наприклад, кроликів і мишей, що метушаться, або метеликів. Під час роботи для більшої реалістичності форм і рухів користувався довідниками. Художник унікав зображення екзотичних фруктів та овочів, надаючи перевагу місцевій городині – капусті, моркві, буряку. Іноді він малював натюрморти на тлі пейзажу.

Натюрморт з овочами, мишами та кроликами

У 1913 році роботи Адольфа Дітріха вперше були представлені на виставці в Констанці (Румунія), де митець активно заявив про себе. Він долучився до руху «Нова об'єктивність» – одного з найвпливовіших у 1920-х роках. У середині 1920-х років Дітріх став не лише популярним, а й досяг визнання професійної спільноти. Тоді ж почав створювати картини на замовлення. У середині 1930-х років він досяг міжнародного шанування. Протягом усього життя художник підтримував широку мережу контактів із митцями, колекціонерами та власниками галерей.

Птахи на підвіконні

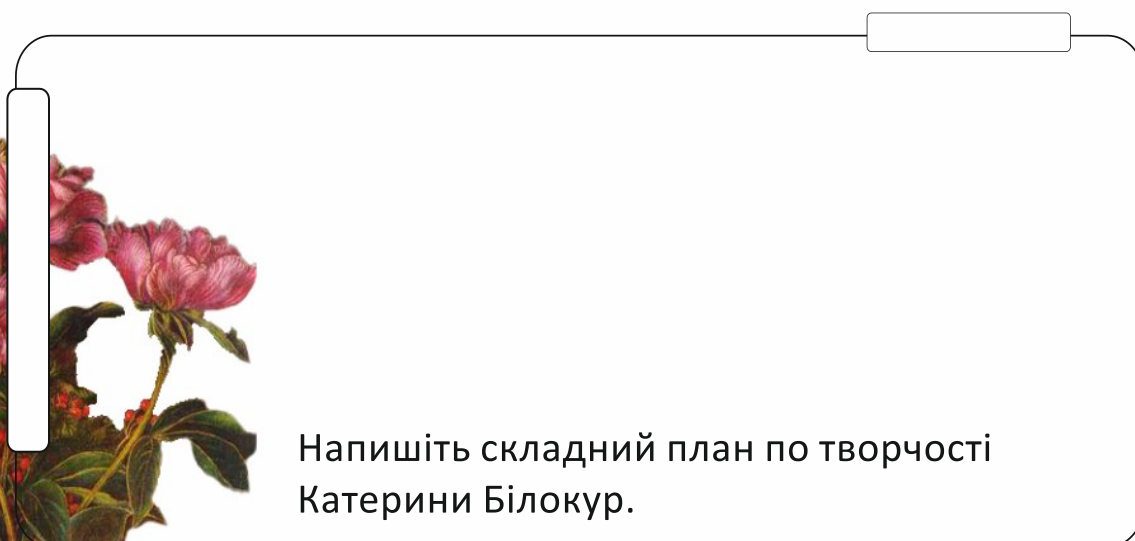
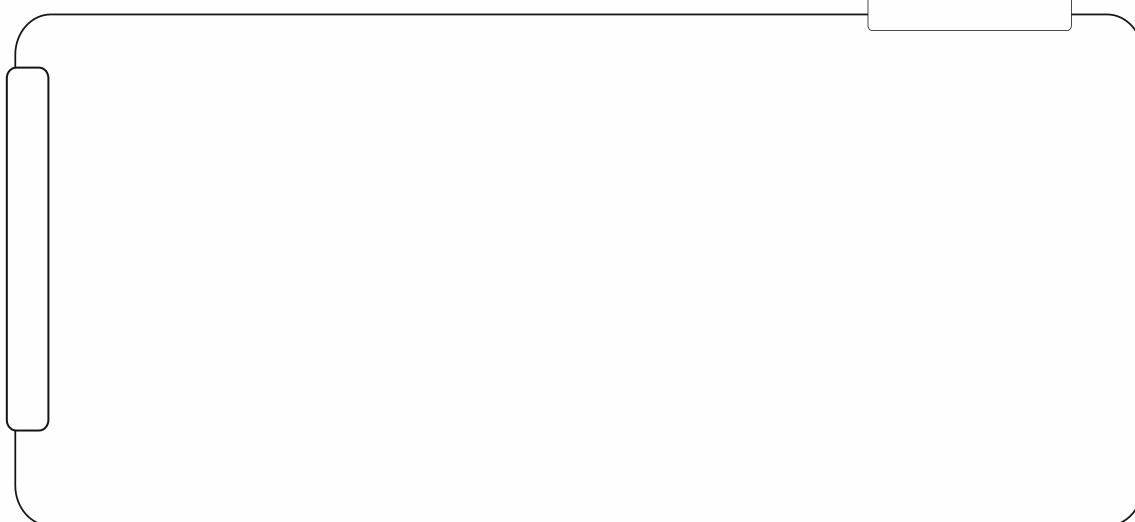
Листопадове сонце на Унтерзее

Джентльмен

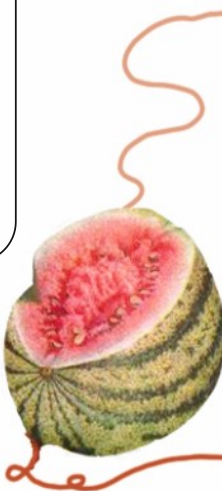
ЛИСТОПАД/NOVEMBER

Напишіть складний план по творчості Катерини Білокур.

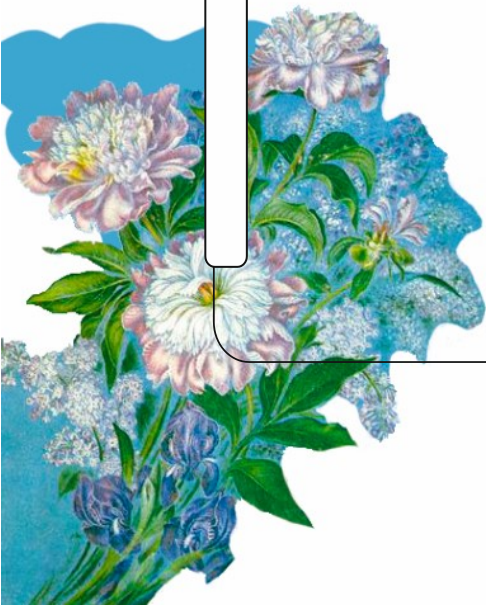
Намалюйте або опишіть квіткову композицію або пейзаж у стилі Катерини Білокур, намагаючись передати яскравість кольорів і увагу до деталей, як у її картинах.

25 листопада 1900 року в селі Богданівка (Київщина, Україна) народилася художниця Катерина Білокур.

ЛИСТОПАД/NOVEMBER

Що приваблює сучасних дизайнерів у творчості Катерини Білокур?

Катерина Білокур (1900-1961)

Катерина Білокур – одна з найвидатніших представниць українського наївного мистецтва. Талант цієї жінки не лише дав їй право називати себе художницею, а й приніс широку популярність. Із 1950-х років її роботи експонуються на міжнародних виставках.

Попри відсутність можливості здобути професійну освіту та брак підтримки з боку родини, Катерина Білокур не полишала прагнення займатися живописом. Через нестачу матеріалів вона малювала вугіллям на домотканому полотні. Пензлі виготовляла власноруч – із коров'ячої шерсті та гілочок вишні. Фарби також створювала сама, використовуючи природні барвники з буряку, цибулі та калини.

Цар-Колос

Природа, особливо квіти, завжди перебуває в центрі творчості художниці. Вона зображувала мальви, троянди, чорнобривці, соняшники та польові квіти, надихаючись їхньою красою, але ніколи не зривала їх. Її композиції часто поєднували дикорослі й садові рослини, природа в її картинах набувала символічного змісту. Катерина Білокур зверталася до зображення фруктів, ягід та овочів – груш, яблук, гарбузів та інших – що у її творчості уособлюють глибокий зв'язок людини із землею. У творах присутні і пейзажні мотиви – небо, дерева, вода.

Натюрморт з квітами, яблуками та помідорами

Сніданок

Натюрморт з квітами та овочами

Польові квіти

Турботливе ставлення художниці до природи яскраво виявляється у її творчості. Кожна рослина зображена з надзвичайною увагою до найдрібніших деталей. Її кольорова палітра гармонійно збалансована: теплі відтінки м'яко контрастують із холодним тлом або навпаки. Плавні переходи й чітка тональна структура надають композиціям об'єму та глибини. Кольори – яскраві, водночас ніжні, завжди чисті й виразні. За їх допомогою художниця не лише передає красу природи, а й запрошує глядача відчувати себе частиною зображеного простору. Роботи сповнені легкого, радісного настрою, а квіти чарують своєю природною витонченістю та живою енергією. Серед відомих робіт мисткині – «Польові квіти», «Буйна», «Цар-Колос», «Сніданок», «Колгоспне поле». У творчості Катерини Білокур є поєднання гармонії, краси і сили природи. Її внесок у популяризацію українського народного мистецтва – надзвичайно вагомий.

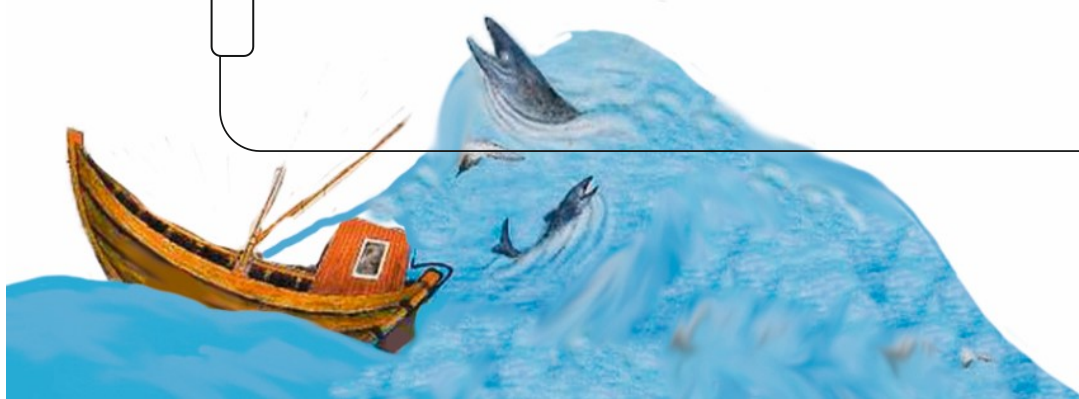

Будинок у Богданівці

Колгоспне поле

ГРУДЕНЬ/DECEMBER

11 грудня 1900 року в селі Рієсто (Фінляндія) народився художник Андреас Аларієсто.

Андреас Аларієсто (1900-1989)

Андреас Аларієсто провів своє життя в Лапландії, де міг спостерігати за дивовижною арктичною природою, вивчити та закарбувати у пам'яті місцевість і спосіб життя людей, які там мешкали. Його справедливо вважають хранителем культури своєї землі, оскільки його рідне село з часом перестало існувати і тепер на його місці – водосховище Локка. Перша виставка художника відбулась у Гельсінкі, а потім у Рованіємі, коли йому було 75 років. Останнє місто є офіційною домівкою Санта-Клауса.

Смажена риба

Лапландська хатина

Фіни спостерігають за китами на березі Північного льодовитого океану

Творча спадщина Аларієсто складається з картин, на яких зображені корінні жителі Лапландії, зайняті полюванням, риболовлю, збиранням дров, приготуванням їжі та просто на відпочинку. Наприклад, у картині «Смажена риба» художник розповідає про традицію всієї родини ходити на риболовлю. Він також акцентує увагу на певних обрядах, зображує драматичні сцени з життя. Його картини не позбавлені гумору.

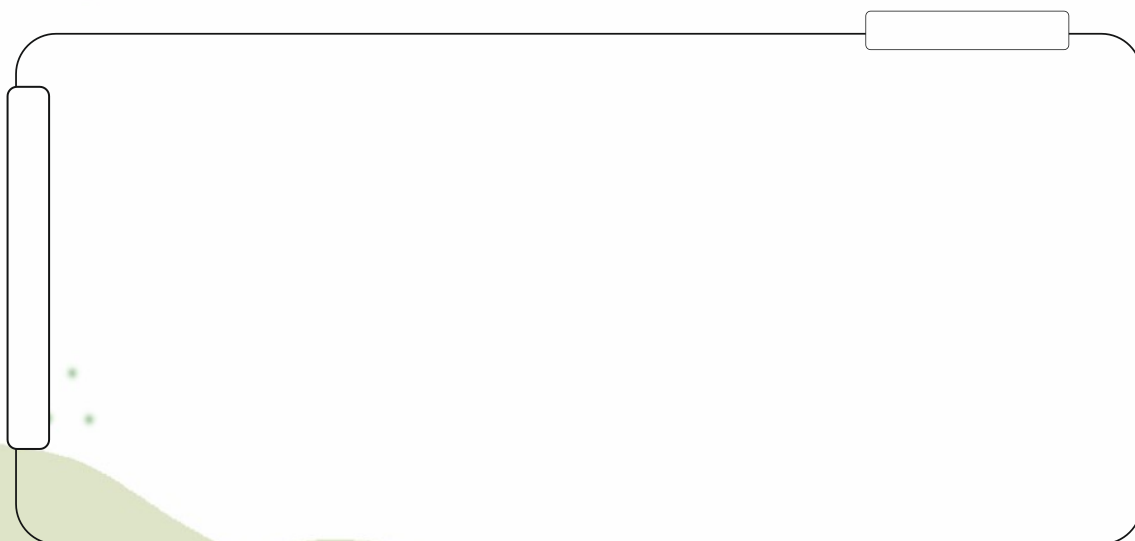
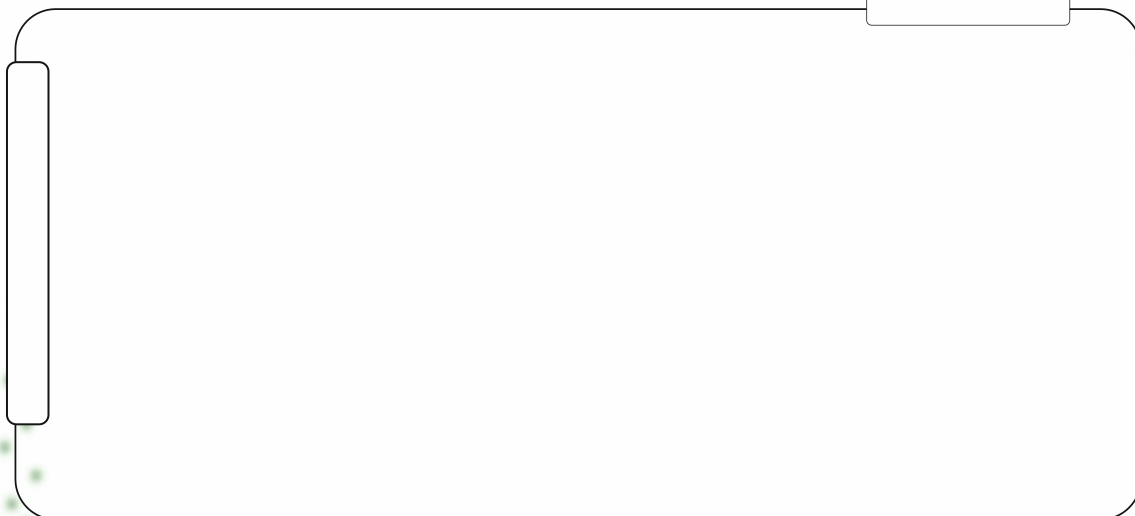
Його цікавлять люди, оточені незайманою північною природою, та їх взаємодія з дикими тваринами. Андреас Аларієсто багато картин присвятив оленям: вони служать людям; люди їх рятують і вони приходять до людських осель. Кольори картин переважно холодні, що прекрасно передає місцеву атмосферу та розкриває ідею твору. Лапландія відома своїм полярним сяйвом, яке художник також багато разів зображував у своїх роботах.

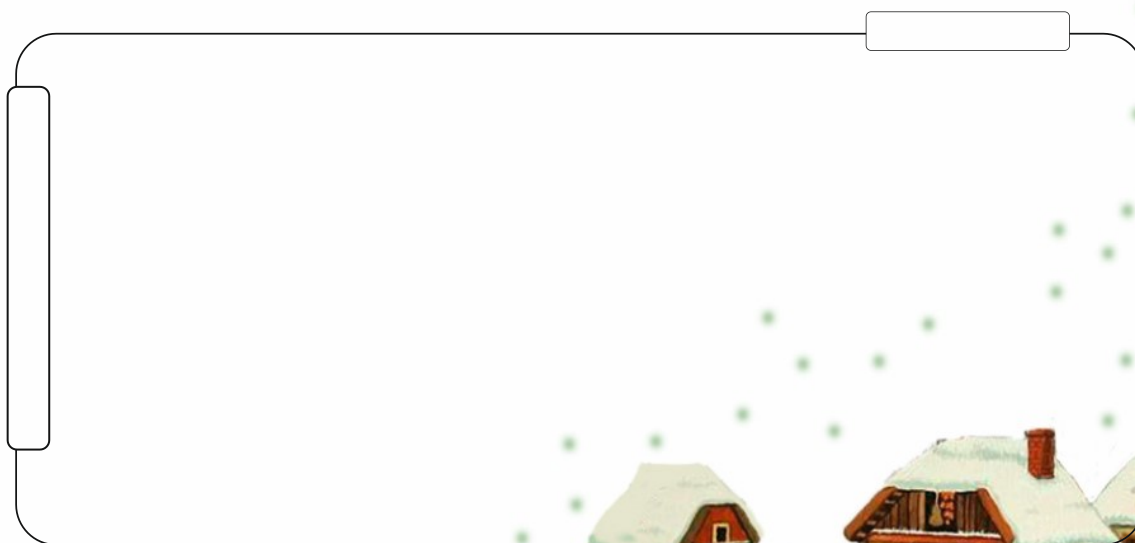
Туристичні атракції

Митець своїм життєвим завданням вважав зафіксувати втрачений спосіб життя народу сомпіо і лісових саамів. Окрім картин, зобразив історичні події та окремі моменти життя в оповіданнях і піснях, а також створив мініатюрну скульптуру під назвою «Лапландське село». Він також створив макет «Лапландська хатина», використовуючи змішану техніку з дерева, шкіри та художньої целюлози. У 1986 році в центрі Соданкюля (община на півночі Фінляндії) відкрився музей-галерея Андреаса Аларієсто, де відвідувачі можуть дізнатися про життя і творчість художника.

ГРУДЕНЬ/DECEMBER

21 грудня 1914 року в селі Хлебінє (Хорватія) народився
художник Іван Генераліч.

Іван Генералич

(1914-1992)

Іван Генералич – відомий наївний художник, який здобув славу ще за життя. У 1969 році на Всесвітній триєнале наївного мистецтва INSITA в Братиславі міжнародне журі визнало його класиком світового наївного мистецтва. Протягом своєї творчої кар'єри він брав участь у понад 70 персональних та сотнях групових виставок у статусі одного з провідних представників жанру.

Він народився в селянській родині. Його інтерес до творчості виник ще в дитинстві, але він був змушений продовжувати справу батьків, тому писати картини міг тільки у вільний час. Через брак матеріалів він малював олівцем на паперових пакетах у магазині свого дядька. Його ранні роботи більше нагадують талановиті копії. У 1930-х роках Генералич познайомився з хорватським художником Крсто Хегедушичем, одним із засновників художнього об'єднання «Земля». Це знайомство вплинуло на художній стиль Генералича та його розвиток як самостійного й оригінального митця. Головними темами його творчості в 1930-х роках були сюжети з сільського життя, переважно про роботу в полях і повсякденне життя. У той період фігури на його картинах були спрощені та узагальнені, здебільшого плоскі. Він також торкався соціальних тем: «Збір податків» (1932), «Бійка на ярмарку» (1933), «Крадій курей» (1934), «Ревізія» (1934).

Жінки працюють

Сільський танець

На своїх полотнах часто зображував тварин – свиней, овець, коней, корів, півнів, органічно вплетених у сільський пейзаж. Особливу увагу художник приділяв природі, захоплюючись багатством осінніх барв. Починаючи з кінця 1930-х років, його пейзажі набули більш поетичного та ліричного звучання, розкриваючи глибину настроїв і внутрішній світ митця. У 1950-х роках, у період його міжнародного визнання, художник звернувся до натюрморту, створюючи полотна з філософським підтекстом.

Тематика творів залишалася тісно пов'язаною із сільським середовищем, проте фігури на них стали більш виразними, а палітра – насиченішою і багатшою, що свідчить про глибоке емоційне сприйняття світу.

У своїх жанрових картинах Іван Генералич стилізував форми та змінив колірну гаму. У той період у зображенні тварин переважає творча уява. Картини створюються на межі реальності та мрій. Особливо вражає образ білого оленя на тлі декоративних корон. У 1970 році він почав схилитися до символізму та збільшив деталізацію у своїх майже монохромних картинах.

Кіт біля свічки

Риба в повітрі

Живопис взимку

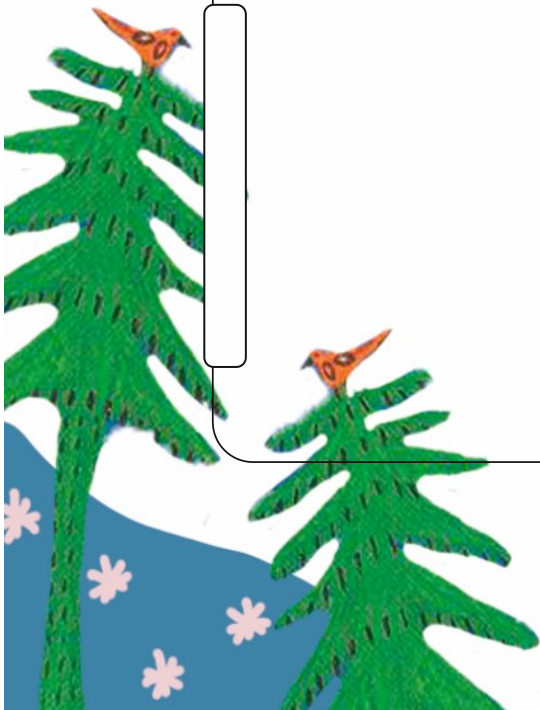

Зима

ГРУДЕНЬ/DECEMBER

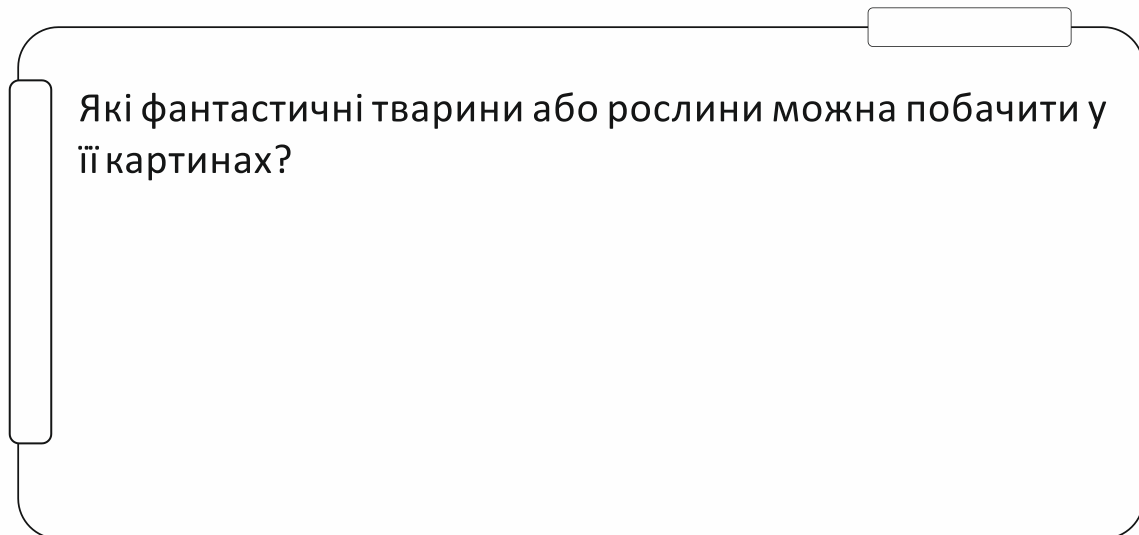
Намалюйте або опишіть фантастичну тварину чи рослину у стилі Марії Примаченко, використовуючи яскраві кольори, декоративні мотиви та уявні форми.

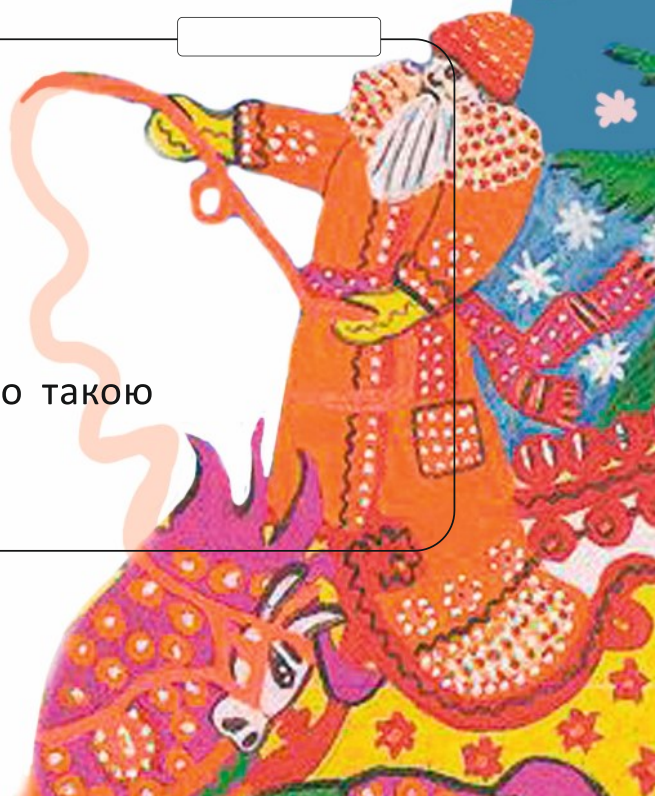
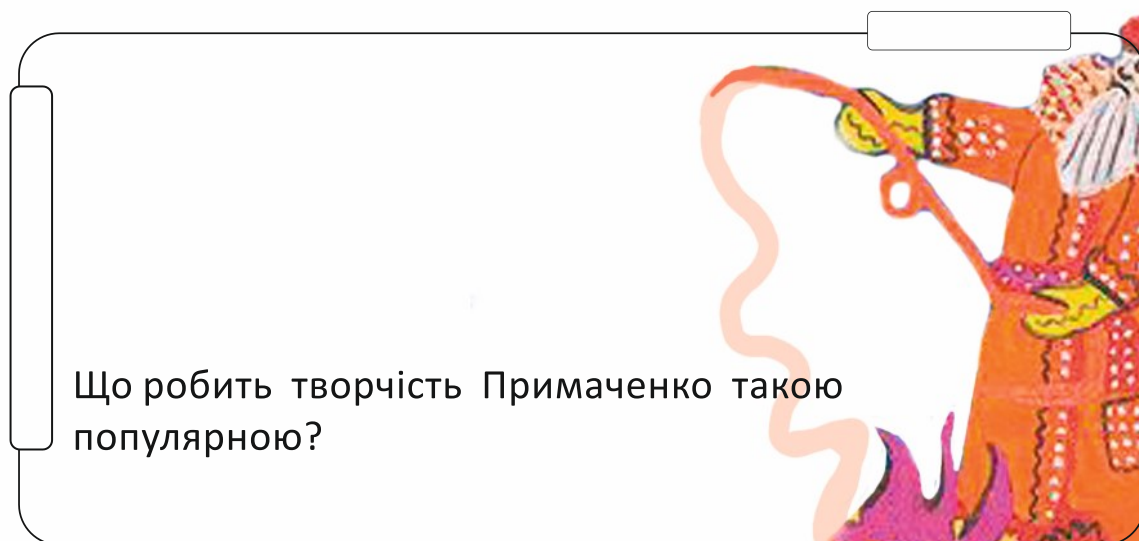
30 грудня 1908 року в селі Болотня (Київщина, Україна)
народилася художниця Марія Примаченко.

Які фантастичні тварини або рослини можна побачити у
її картинах?

Що робить творчість Примаченко такою
популярною?

ГРУДЕНЬ/DECEMBER

Як художниця використовує колір, декоративність і спрощені форми для передачі емоцій і настрою своїх робіт?

Як творчість Примаченко впливає на сучасний дизайн?

Марія Примаченко (1909–1997)

Ім'я Марії Примаченко відоме далеко за межами України, а її творчість є джерелом натхнення для дизайнерів та художників. 2009 рік ЮНЕСКО оголосила Роком Примаченко. На перший погляд її твори можуть здатися наївними чи дитячими за формою. Однак її творчість звернена не лише до юної аудиторії – художниця створювала глибокі образи, що виходять за межі вікових обмежень. Картини художниці містять відсилання до орнаментальних народних візерунків, які прикрашають їх, майже не залишаючи вільного простору. Яскраві кольори також привертають увагу. На її картинах зображено блакитні яблука, апельсинові дерева, а також блакитні та рожеві мавпи. Незважаючи на фантастичний характер її тварин і птахів, ми можемо чітко розпізнати емоційне послання художниці. Дивовижний світ її творів відображається і в їхніх назвах. Твори Марії Примаченко багаті на винахідливі назви: «Українська корова сміється: розораної землі не вистачає, а вона молока багато має», «Лисиця йде на полювання і лисенят несе, щоб браконьєри не забрали».

Тематика робіт художниці надзвичайно різноманітна: від сцен із повсякденного життя українських селян до глибоко особистого осмислення драматичних подій світової історії, зокрема Другої світової війни та Чорнобильської катастрофи. Примаченко також виражала тривогу перед загрозою ядерної війни. У її творчості чітко простежуються моральні категорії добра і зла, які вона передавала яскраво, символічно та емоційно насичено.

Український поліський бичок-третячок
гуляє у лісі та силу збирає

Мавпа їде на чотириголовому звірі

Дика кішка

Дарую українську
паляницю всім
людям на землі

Українські танцюристи

Мої зіроньки дарую
діткам

Широкій публіці Марія Примаченко відома насамперед завдяки зображенням тварин – ведмедів, зайців, левів, крокодилів, а також птахів, таких як лелеки й ластівки. Її творчість вирізняється і пишними квітковими композиціями і появою неймовірних, вигаданих істот. Своїм роботам з такими образами художниця давала назви «фантастичних тварин». Цей авторський термін охоплює серію символічно насичених, образних полотен: «Фантастична птиця», «Фантастичний птах з цигаркою», «Синій звір з птицею», «Рожева тварина» та інші. У цих картинах фантастика поєднується з фольклорними мотивами, а яскравий декоративний стиль слугує засобом глибокого емоційного й морального висловлення.

Оригінальні твори художниці дуже популярні в рекламі і часто зустрічаються на канцелярських товарах: блокнотах, зошитах, альбомах і календарях, а також на предметах повсякденного вжитку, таких як посуд, одяг і рушники. Твори мисткині прикрашають афіші та плакати. Марки, значки з образами творів Примаченко набули поширення ще в XX столітті. інтерпретацію її малюнків також можна побачити і в серії новорічних прикрас, які поєднують українські культурні традиції з сучасною візуальною мовою. Творчість художниці надихає на сміливі експерименти і керамістів. Усі образи можуть бути представлені не тільки на полотні, але і на кухонному посуді, вазах, лампах та інших виробках.

Джерела:

1. https://temkin-naive.blogspot.com/2015/03/1931-2004.html?utm_source
2. <https://middleofnowhere.fi/en/enni-id-artist-home/>
3. https://www.mutualart.com/Artwork/tschechische-Malerin/1A5776A6F1CF7D75FB506EC19B17870D?utm_source
4. <https://naivnaumetnost.com/en/zuzana-chalupova-2/>
5. <https://maudlewis.ca/artwork/summer-oxen-with-tulips/>
6. <https://biteart.hr/en/artist/ivan-rabuzin/>
7. <https://www.artanaiva-ciobanu.com/gheorghe-ciobanu/pictura>
8. <https://artistasycuadros.com/niko-pirosmani-pirosmanashvili/cordero-de-la-pascua-antes-de-la-pascua-de-la-mesa/>
9. <https://old.honchar.org.ua/p/malovanyj-svit-poliny-rajko/>
10. <https://www.wikiart.org/uk/anri-russo/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>
11. <https://www.bing.com/images/search?q=jan+knjazovic&qpv=Jan+Knjazovic&form=IGRE&first=1>
12. <https://www.facebook.com/profile.php?id=61551404620125#https://www.artpapillon.com/en/author/Guido-Vedovato>
13. <https://www.bing.com/images/search?q=dzurko+rudolf%2C+%C4%8Desk%C3%BD+um%C4%9Blec&qpv=Dzurko+Rudolf%2C+%C4%8Desk%C3%BD+um%C4%9Blec&form=IGRE&first=1>
14. https://www.mutualart.com/Artwork/Blue-Boy/874CBAA08A929DC8DE5CEC55DB76D3CD?utm_source
15. https://www.google.com/imgres?imgurl=https://primorka.city/upload/article/_1em73nnik6ocqo1rk912571opr80.jpg&tbnid=FG0J7uPDOh_FXM&vet=1&imgrefurl=https://primorka.city/articles/108780/odnoselchanin-z-vikipedii-hudozhnik-rodome-z-mikolaivki-oles-semernya&docid=5HV37KzdcO9OqM&w=514&h=722&hl=uk-UA&source=sh/x/im/m1/4&kgs=b1d0a33063cef488&shem=isst,vivsdic&utm_source=isst,vivsdic,sh/x/im/m1/4

-
-
-
-
16. haitianartsociety.org/gregoire-alexandre-haitian-1922-2001
17. <https://collection.folkartmuseum.org/people/710/linda-anderson>
18. <https://www.wikiart.org/en/grandma-moses>
19. galerie IOAN MĂRIC | Asociația Artistilor Naivi din România
20. <https://naivnaumetnost.com/en/jan-bacur-3/>
21. <https://www.wikiart.org/en/adolf-dietrich/all-works#!/%23filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>
22. <https://www.wikiart.org/uk/katerina-bilokur>
23. <https://www.wikiart.org/ru/ivan-generalich>
24. <https://www.artnet.com/artists/andreas-alariesto/a-lapland-hut-F3sFUUPR-LCmTd3xiwZgfA2>
<https://www.artnet.com/artists/andreas-alariesto/>
25. <https://www.wikiart.org/uk/mariya-primachenko/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>

Ліе ў
арм-номатнік
автору створили
в херсотиі nig нас бітні

АРТ-НОТАТНИК

25 НАЇВНИХ ХУДОЖНИКІВ